

Jesus och rättvisa

Att leva rättvist i Jesu fotspår

Jesus and Justice

international
social **justice** commission

JESUS OCH RÄTTVISA

Att leva rättvist i Jesu fotspår

Jesu första uppdrag fångas i en vision med två dimensioner. Hans hopp för en återupprättad mänsklighet innebär välbefinnande för andligt och socialt fattiga människor. Mitt bland dem fanns Jesus med rättfärdighet och rättvisa som kännetecken för sin levnads dagar och nätter. Jesus lever rätt och ställer andras liv till rätta.

Att älska är att vara rättvis, det är Jesu kodex. Att vara rättvis är att älska. Så när vi hävdar att vi följer Jesus blir vi rättvisans lärjungar. Det som var Jesu uppdrag under hans tid på jorden är också vårt uppdrag under vår tid.

Jesus and Justice,

Living Right While Righting Wrongs

© Copyright 2011 - The Salvation Army

International Social Justice Commission

221 East 52nd Street • New York, NY • 10022

2015

Frälsningsarmen Högkvarter

Nybrogatan 79 B

114 41 Stockholm

Innehåll

INTRODUKTION	3
Avsnitt A. Jesus och rättvisa: Att innesluta de uteslutna.....	6
1. Att visa medkänsla mot dem i socialt utanförskap.....	6
<i>De spetälska: Matteus 8:1-3, Lukas 17:11-19, Markus 1:40-44</i>	
2. Att protestera mot ojämlikhet mellan könen	10
<i>Kvinnor: Lukas 10:38-42, Matteus 9:19-26, Johannes 20:11-18</i>	
3. Att innesluta de uteslutna	15
<i>Barn: Lukas 18:15-17, Matteus 18:1-7</i>	
Avsnitt B. Jesus och rättvisa: Att utmana kulturella sedvänjor.....	20
1. Avvisa rasism	21
<i>Samariska kvinnan: Johannes 4:1-42</i>	
2. Att ge andra klassens medborgare värdighet	26
<i>Den barmhärtige samariern: Lukas 10:25-37</i>	
3. Att riskera sitt rykte	31
<i>Alkoholister och prostituerade: Matteus 9:9-13, Lukas 7:36-50, Matteus 21:28-32</i>	
Avsnitt C. Jesus och rättvisa: Att konfrontera de mäktiga.....	38
1. Att utmana orättvist beteende.....	39
<i>Skatteindrivaren: Lukas 19:1-10</i>	
2. Att konfrontera de andligt arroganta.....	44
<i>Fariséer: Lukas 6:1-11, Matteus 23 :1-3; 23-28</i>	
3. Att ändra den politiska makten	48
<i>Ledande styresmän: Markus 12:13-17, Matteus 20:20-28</i>	
Avsnitt D. Jesus och rättvisa: Att vara de förtrycktas förespråkare.....	53
1. Att vara de fattigas förespråkare	55
<i>Hungriga, sjuka och fängslade: Lukas 14:12-14, Matteus 25:31-46</i>	
2. Att vara de privilegierades förespråkare	61
<i>En man som ägde mycket och Nikodemos: Lukas 18:18-27, Johannes 3:1-16</i>	
3. Att befria de förtryckta.....	67
<i>Själens demoner: Markus 1:22-34, Lukas 4:16-21</i>	
SAMMANFATTNING	72

JESUS OCH RÄTTVISA

Att leva rätt genom att ställa oförrätter till rätta

INTRODUKTION

Jesu första dagar präglades av fattigdom. Familjen var på resande fot. Det fanns inget rum ledigt någonstans. Jesu startplats i livet var en stinkande spilta i en lada. Detaljerna kring hans födelsenatt är okända. Kanske bodde någon slags barnmorska på ett närliggande hotell. Säkerligen kom någon förbi med vatten och en liten badbalja att tvätta barnet i. Hur än sammanhanget såg ut, så återstår många gissningar kring det. Det enda vi vet är att början var dyster. Bara det allra mest nödvändiga fanns till hands.

Vi vet också att födelsen inte passerade obemärkt. Herdarna, som arbetade ute i natten, kände sig hedrade över att vara de första att ta del av födelsenyheten. De skyndade sig för att vara de första som fick tillbe det här alldeles särskilda barnet. Herdarna tänkte inte så mycket på själva platsen för Jesu födelse. De hade varit i lador förr. De var fullt bekväma med att knäböja på halm men uppskattade inte det motsägelsefulla i att Guds son började sitt liv under så knappa förhållanden.

Att sammankoppla Jesu första dagar med hans påföljande uppdrag är ett dilemma för oss som följer Jesus. De hedrade herdarna var fattiga. Frukten av deras möda gav knappt mat på bordet. Ändå var de de första som tillbad Jesus. Herdarna är ett exempel på Guds förkärlek till de fattiga och därmed historiskt andliga hjältar. De påminner oss om att Guds hjärta ömmar för dem som är tvingade att klara sig med mindre än andra.

Jesu formulering av hans uppdrag på jorden fångas bäst i det första tal han höll i synagogan i sin hemstad. Än en gång identifierar han sig med de fattiga.

”Så kom han till Nasaret, där han hade vuxit upp. På sabbaten gick han till synagogan som han brukade. Han reste sig för att läsa ur Skriften, och man räckte honom profeten

Jesajas bokrulle. När han öppnade den, fann han det ställe där det står skrivet: 'Herrens Ande är över mig, ty Herren har smort mig till att predika glädjens budskap för de fattiga. Han har sänt mig att ropa ut frihet för de fångna och syn för de blinda, för att ge de betryckta frihet och predika ett nådens år från Herren.' Sedan rullade han ihop bokrullen, räckte den till tjänaren och satte sig. Alla i synagogan hade sina ögon fästa på honom. Då började han tala till dem. 'Idag har detta skriftställe gått i uppfyllelse inför er som lyssnar.' Och han rullade ihop skriften, gav tillbaka den till tjänaren och satte sig" (Lukas 4:16-21).

Tidigt i sin tjänst återvände Jesus hem till Nasaret. Rykten hade börjat spridas om hans undervisning och mirakulösa krafter. Han blev inbjuden att tala i den lokala synagogan, där han tillbett som barn. Den morgonen var Jesu åhörarskara fylld med skeptiker. "Vad är det som Marias och Josefs son gör nu? Kan något gott komma från Nasaret?"

Jesus kände på sig att det var ett speciellt ögonblick och tog därför tillfället i akt för att förklara sitt uppdrag. Han läste den hebreiska texten från den vördade profeten Jesaja (Jesaja 61:1-2). Och när han var klar, rullade Jesus ihop skriften och sa i princip: "Låt mig berätta vad det här betyder."

Kärnan i Jesu uppdrag fångas i en enda vision – en vision med två dimensioner. Hans hopp för en återupprättad mänsklighet har dubbelt fokus: människor som är andligt fattiga och människor som är socialt fattiga.

ANDLIGT FATTIGA: Jesus inleder med ett personligt anspråk: "Herrens Ande är över mig." Gud har rört vid mig och jag står i kontakt med Gud. Och de goda nyheterna jag kommer med till er andligt fattiga är att ni också kan stå i kontakt med Gud.

SOCIALT FATTIGA: Jesus förstår social fattigdom och dess systematiska karaktär. Han såg de fattiga som fångar. De är förtryckta. De är offer för sina omständigheter. Människor som lever i social fattigdom behöver ögon

att se bortom de hinder som håller dem i fångenskap. De måste frigöras för att kunna utforska en ny framtid.

Avsnitten som följer visar om och om igen att Jesus levde rätt – att rättfärdighet var hans sätt att leva. Materialet kommer också visa att Jesus vid upprepade tillfällen ställde fel till rätta och att sträva efter rättvisa för andras skull var hans mål och tillvägagångssätt. Jesu uppdrag innehöll två nydanande strategier, liksom två spjutspetsprinciper. Han vaknade på morgonen med en vision för människors andliga välbefinnande. Och han föreställde sig möjligheter för människor, vars situation i livet begränsades av förtryckande begränsningar och livsförnekande krafter. Jesus levde rätt och ställde oförrätter till rätta. Och för dem bland oss som påstår sig vara Jesu efterföljare: Det som var Jesu uppdrag under hans tid på jorden är också vårt uppdrag under vår tid.

AVSNITT A

JESUS OCH RÄTTVISA: ATT INNESLUTA DE UTESLUTNA

Att uppleva att man är utesluten är traumatiskt. Det är som att få ett oförtjänt rött kort när man spelar fotboll. Du var på spelplanen, passade bollen till anfallarna och fångade upp försvarets passningar. Sen påstår plötsligt en partisk domare att du gjort en avsiktlig foul på en motspelare och du förpassas till åskådarplats och är ute ur spelet. I verkliga livet lämnar tragiskt nog många människor aldrig åskådarplatsen för att ge sig in i matchen igen. Utan att de ens har brutit mot några regler eller har förorsakat någon annan smärta så får de "rött kort". De är inte berättigade att spela i livets match.

1. Att visa medkänsla mot dem i socialt utanförskap

Vår värld kan vara en ovänlig plats. Kastsystem har många skepnader. Social fördömelse har många ansikten. De vanställda, rörelsehindrade, utvecklingsstörda och till och med barn som mobbas på skolgårdar kan vara offer för orättvisa utan att ha gjort sig skyldiga till något annat än att bara vara sig själva. De är utbölningar. De är helt enkelt exkluderade. Och deras orättvisa uteslutning är förödmjukande.

Historiskt dilemma: De spetälska

På Jesu tid var de spetälska diskriminerade utan att det var deras fel. De var sociala utbölningar. Deras kroppar hade hudskador som vanställde kroppsdelar och ögon och på så vis blev de utsatta för social segregering. De uteslöts.

På Gamla testamentets tid var en man som hette Naaman en av de mest berömda spetälska. Han var en framstående man. "Naaman, den arameiska kungens högste befälhavare, hade stort anseende hos sin herre och var mycket aktad, ty genom honom hade Herrens gett seger åt Aram. Han var en modig stridsman men spetälsk" (2 Kungaboken 5:1). Och som spetälsk var till och med Naaman skyldig att skrika ut "oren, oren" när folk

närmade sig honom. Även om den här försvagande sjukdomen är lätt att behandla idag, och dessutom inte är smittsam, så sätts de som faller offer för sjukdomen ännu i kolonier. I stället för en human behandling så anses de vara socialt olämpliga och döms till social isolering.

Enligt Världshälsoorganisationen WHO finns det idag cirka 200 000 spetälska. Vissa sårbara, små områden finns fortfarande i Angola, Brasilien, Centralafrikanska republiken, Demokratiska republiken Kongo, Indien, Madagaskar, Mocambique, Nepal och Förenade republiken Tanzania. De här länderna är fortfarande mycket fast beslutna att eliminera sjukdomen och fortsätter att skärpa den verksamhet som kontrollerar spetälskans spridning.

Att möta Gud i den bibliska berättelsen

Tillåt dig själva att resa till en ny andlig plats. Tillåt dig själv att vila på den platsen innan du börjar utforska din nästa resa.

- Läs de tre texterna nedan högt och i följd.
- Utan att diskutera, läs passagerna i tystnad och låt texten tala till dig.
- Begrunda dina tankar i tystnad.
- Dela era tankar med varandra, utan att diskutera.
- När alla har delat sina tankar, låt varje person göra en sammanfattande kommentar.

Jesus botar spetälska

”När han gick ner från berget, följde mycket folk efter honom. Då kom en spetälsk fram och föll ner för honom och sade: ’Herre, om du vill, kan du göra mig ren.’ Jesus räckte ut handen och sa: ’Jag vill. Bli ren!’ Genast blev mannen ren från sin spetälska” (Matteus 8:1-3).

”På sin färd till Jerusalem tog Jesus vägen genom Samarien och Galileen. När han var på väg in i en by, kom tio spetälska män emot honom. De stannade på avstånd och ropade: ’Jesus, Mästare, förbarma dig över oss!’

Då han fick se dem, sade han: 'Gå och visa er för prästerna.' Och medan de var på väg dit, blev de rena. Och när en av dem såg att han hade blivit botad, vände han tillbaka och prisade Gud med hög röst och föll ner för Jesu fötter och tackade honom. Och han var samarit. Jesus frågade honom: 'Blev inte alla tio rena? Var är de nio? Har verkligen ingen vänt tillbaka för att prisa Gud utom den här främlingen?' Och han sade till honom: 'Stig upp och gå! Din tro har frälst dig'." (Lukas 17:11-19).

"En spetälsk kom fram till honom och föll på knä och bad: 'Om du vill, så kan du göra mig ren.' Jesus förbarmade sig över honom, räckte ut handen och rörde vid honom och sade: 'Jag vill. Bli ren!' Genast försvann spetälskan och han blev ren. Därefter skickade Jesus bort honom och sade strängt: 'Se till att du inte talar om detta för någon, men gå och visa dig för prästen och bär fram det offer som Mose har föreskrivit för din rening, som ett vittnesbörd för dem'." (Markus 1:40-44).

Utmaningar idag

Empati ger medkänsla. Den framkallar ett beteende som ser livet från den andra personens perspektiv. Sann medkänsla framkallar reaktioner som öppnar dörrar för dem som står utanför så att de kan komma in.

Att identifiera dem som är socialt utstötta

Frågan om social utstötthet har många nivåer. Uppenbarligen är vissa erfarenheter av utanförskap mer smärtsamma än andra. Barndomsminnen kan fortfarande frambringa djupa känslor i vuxen ålder. Att avvisas av sin vänskrets, att ta sig igenom en inlärningssvårighet, att gå om en klass i skolan eller att alltid vara sista personen att bli vald i ett sportsammanhang kan lämna känslomässiga ärr. Kulturell utstötthet kan vara så enkel som att födas som flicka eller testas positiv för HIV/AIDS. På det religiösa området kan kvinnor begränsas genom att de inte får ha ledarroller eller genom att de förpassas till separata avdelningar för gudstjänstfirande. I vissa kretsar kan frånskilda eller ensamstående uppleva utanförskap. En viss sexuell läggning eller livsstil kan stänga dörrar till människors liv. För en som är utstött kan behandlingen från

andra människor vara svårare att hantera än den känslomässiga tyngden av att vara fysiskt vanställd eller mentalt utmanad. Sedan finns det flera olika scenarier av ekonomiskt utanförskap. Om du är varaktigt arbetslös, lever helt av bidrag eller på gatan utan en adress dit myndigheter kan skicka utbetalningsavierna, så kan du förvänta dig att möta ”Inte välkommen”-skyltar nästan överallt.

- **Fokusera på dig själv först**

Leta i minnet efter någon gång då du blivit utesluten – ett tillfälle då du var utanför. Genom att beskriva detta med enstaka ord, förklara hur du kände dig. Skriv ner orden och låt dem väcka dina känslor. Var ärlig med hur de får dig att känna. Diskutera din upplevelse med andra.

- **Identifiera vilka som är socialt utstötta idag**

Mitt hemland

- Identifiera två eller tre folkgrupper som är exkluderade och befinner sig i utanförskap. Var specifik och tänk brett.

Min kyrka/mitt samfund

- Identifiera människor som är utanför. Var ärlig. De kanske tolereras, men är de verkligen välkomna? Åter igen, var specifik.

Mina globala grannar

- Identifiera åtminstone två folkgrupper som befinner sig i utanförskap. Ägna särskild uppmärksamhet åt dem som är föremål för stigmatisering och diskriminering. Människor med HIV/AIDS är ett uppenbart exempel. Gör en lista över fler grupper.

Gå igenom listan med människor i de tre kategorierna som identifierats som utanförstående. Välj en person eller folkgrupp från varje kategori och beskriv medmänskliga gärningar som kan göra att de i utanförskap blir medräknade, det vill säga hur de som är uteslutna kan bli inneslutna.

Förböner

Nära hemmet: Vår Gud, vi erkänner och omfamnar vårt medborgarskap som en gåva. Vi inser att vi inte kunde välja var vi föddes eller vilken typ av familj som förde oss in i denna värld. Ge oss ögon att se dem i vårt samhälle som lever bland oss som utstötta. Skydda oss så att inte vårt inre blir förhärdat och vi vänder oss bort från de människor som mest behöver vår medkänsla. Amen.

Utanför våra gränser: Gud, Skaparen, vi vill se oss själva som globala medborgare. Vår avsikt var aldrig att bli fängslade i våra små världar. Vi vill inte heller att bekvämlighet blir vår slutliga destination. När möjligheter att nå bortom våra självuppsatta gränser dyker upp, hjälp oss då att motstå frestelsen att hålla oss nära vårt hem. Inspirera oss så att det syns att vi följer Jesus. Amen.

Lägg till din egen specifika bön för dem som är nära ditt hem och för dem som finns utanför dina gränser.

2. Att protestera mot ojämlikhet mellan könen

Den kulturella kontexten som Jesus befann sig i var en salig blandning av romerska, grekiska och hebreiska traditioner. Det var ett spännande samspel mellan politisk makt, sociala seder och religiösa influenser. I Jesu samhälle var hebreiska seder och religiösa traditioner de mest dominerande krafterna. Även om behandlingen av kvinnor inte motsvarade den skamstämpel spetälska hade, så var kombinationen av romerska, grekiska och hebreiska attityder till kvinnor ett tydligt ställningstagande mot dem. De betraktades som sämre än sina manliga motsvarigheter. Kvinnor var andra klassens, underdåniga människor.

Historiskt dilemma: Kvinnor

Många förespråkare för jämlikhet mellan könen skulle förmodligen höja sina röster och fråga: ”Så, vad har förändrats?” De skulle påstå att kvinnans underkuvade ställning fortfarande är ett problem idag. En religiös

fördom att män ska favoriseras är fortfarande en verklighet i vissa kristna traditioner och i många kyrkor. Debatter om ledarskap och vilka roller som tillåts för kvinnor pågår ännu. Företags styrelserum befolkas av män som har makten. Trots att vi befinner oss i vad vi kallar en ”upplust tid”, fortsätter många människor att tro att kvinnans främsta roll i livet är att föda barn och ta hand om hemmet. Till och med när kvinnor inte är begränsade till de här rollerna är de ändå ofta fast i en fälla av dubbel plikt, det vill säga förväntningar både på jobbet och hemma. Samtidigt, om man jämför med hur omständigheterna såg ut under Jesu tid, så vinner kvinnors rättigheter ny mark i många delar av världen idag.

På Jesu tid ansågs kvinnorna vara underställda männen. I den nytestamentliga kulturen levde man i skuggan av de gammaltestamentliga normerna. Evas arv som ”fresterskan” i Edens lustgård levde vidare. Ogifta kvinnor var inte tillåtna att lämna hemmet utan sin far. Giftna kvinnor var förpassade till makens hem. Det var för kvinnor förbjudet att prata med främlingar och att vittna i rätten. De hade samma status som slavar. De betraktades inte som värdiga mänskliga varelser. Upphöjelsen av Maria, Jesu mor, och att Marias lovsång togs med i Skriften står i kontrast till då rådande kulturella seder.

Jesus var social revolutionär och en religiös förnyare. När andra inflytelserika människor uteslöt kvinnor, så inneslöt Jesus dem i sitt liv. Styckena nedan visar hur Jesus protesterade mot den ojämlikhet mellan könen som han omgavs av.

Att möta Gud i den bibliska berättelsen

*Dränk det störande ljudet i ditt distraherade sinne.
Var i stilla vördnad öppen att ta emot vad Gud ger dig.
Förbered dig att leva frälsningshistorien.*

- Utan att kommentera, läs texterna nedan högt och i följd.
- Läs dem en andra gång. Lyssna efter ett ord eller en fras som fångar din uppmärksamhet.
- Begrunda tanken under två eller tre minuter.

- Uttala dina tankar högt i ett enkelt konstaterande, utan att utveckla det vidare.
- Lyssna noga på varandra och se om andras kommentarer har likheter med dina.
- Ta en liten stund att reflektera över vad du har hört.
- Om någon säger något som kan knytas till dina tankar, kommentera hur era båda idéer kan förstärka varandra.

Jesus besöker Marta och Maria

”Medan de var på väg gick Jesus in i en by, där en kvinna som hette Marta tog emot honom i sitt hem. Hon hade en syster, Maria, som satte sig vid Herrens fötter och lyssnade till hans ord. Marta däremot var helt upptagen med allt som skulle ställas i ordning, och hon gick fram och sade: ’Herre, bryr du dig inte om att min syster har lämnat mig ensam att sköta allting? Säg nu till henne att hon hjälper mig.’ Herren svarade henne: ’Marta, Marta, du gör dig bekymmer och oroar dig för så mycket. Men bara ett är nödvändigt. Maria har valt den goda delen, och den skall inte tas ifrån henne.’” (Lukas 10:38-42).

Jesus uppväcker Jairos dotter och en kvinna helas

”Medan Jesus talade till dem, kom en synagogföreståndare och föll ner för honom och sade: ’Min dotter har just dött. Men kom och lägg din hand på henne, så får hon liv igen.’ Då steg Jesus upp och följde honom, och hans lärjungar gick också med. Och se, en kvinna som hade lidit av blödningar i tolv år närmade sig Jesus bakifrån och rörde vid hörntofsen på hans mantel. Hon tänkte: ’Om jag bara får röra vid hans mantel blir jag frisk.’ Jesus vände sig om, och då han fick se henne, sade han: ’Var vid gott mod, min dotter. Din tro har frälst dig.’ Och från det ögonblicket var kvinnan botad. När Jesus kom fram till synagogföreståndarens hus och såg flöjtblåsarna och folkskaran som höll dödsklagan, sade han: ’Gå härifrån! Den lilla flickan är inte död. Hon sover.’ Då hånskrattade de åt honom. Men så snart folket hade visats ut, gick han in och tog flickans hand, och

hon steg upp. Och ryktet om detta gick ut över hela det området” (Matteus 9:19-26).

Jesus visar sig för Maria från Magdala

”Maria stod utanför graven och grät. Och medan hon grät lutade hon sig in i graven. Hon fick då se två änglar i vita kläder sitta där Jesu kropp hade legat, den ene vid huvudets plats, den andre vid fötternas. Och de sade till henne: ’Kvinna, varför gråter du?’ Hon svarade: ’De har tagit bort min Herre, och jag vet inte var de har lagt honom.’ När hon hade sagt det, vände hon sig om och fick se Jesus stå där, men hon förstod inte att det var han. Jesus sade till henne: ’Kvinna, varför gråter du? Vem söker du?’ Hon trodde att det var trädgårdsmästaren och sade till honom: ’Herre, om det är du som har fört bort honom, så säg mig var du har lagt honom, så att jag kan hämta honom.’ Jesus sade till henne: ’Maria.’ Då vände hon sig om och sade till honom på hebreiska: Rabbuni - det betyder lärare. Jesus sade till henne: ’Rör inte vid mig, ty jag har ännu inte farit upp till Fadern. Men gå till mina bröder och säg till dem att jag far upp till min Fader och er Fader, till min Gud och er Gud.’ Maria från Magdala gick då och berättade för lärjungarna att hon hade sett Herren och att han hade sagt detta till henne” (Johannes 20:11-18).

Utmaningar idag

Vad kan de här passagerna lära oss om Jesu synsätt, relationer och förhållningssätt till kvinnor?

- Jesu inre cirkel innefattade kvinnor.
- Han var tillgänglig – han visade att de kunde få göra anspråk både på hans tid och på hans uppmärksamhet.
- Jesus hade en uppriktig konversation med kvinnorna han kände.
- När han mötte en förälders smärta, så gjorde han ingen åtskillnad om det rörde sig om en dotter eller en son.
- På sin tid ansågs kvinnan med blödningar oren. Jesus bortsåg från lagarna om rituell renhet och behandlade henne värdigt, trots hennes skamstämpel.

- Utanför graven i tidigt morgonljus kände Maria igen ljudet av Jesu röst, rösten av den som hade tagit sig tid att vara hennes lärare.
- Under en mycket kritisk tid i den kristna historien visade sig Jesus för första gången för en kvinna.
- Och i en kultur, där kvinnans vittnesmål ansågs ogiltigt i rätten, litade Jesus på att Maria skulle sprida budskapet om hans uppståndelse.

På sin tid upphöjde Jesus kvinnor till en ny livsnivå. Han gav kvinnor värdighet i ett kulturellt sammanhang där de var undertryckta och stämplade som underlägsna. Han bemötte deras orättvisa behandling med sitt ”låt oss leva livet rätt”-beteende.

I vår tid är de demokratiska och sekulära strukturerna i våra samhällen ledande när det gäller att ta itu med de sociala orättvisor som kvinnor står inför. Rättighetsstadgan, anställningslagar, domstolar för mänskliga rättigheter och domstolsbeslut är primära förespråkare för jämställdhet mellan könen.

Den besvärliga frågan Guds folk står inför är: ”Om Jesu uppdrag på jorden under hans tid är vårt uppdrag på jorden under vår tid”, vilka attityder och vilket handlings sätt bör vi ge uttryck för mot kvinnor idag?

Tänk på specifika kvinnor i dina olika relationer och sociala sfärer: familj, vänner, grannar, samhälle, kyrka, arbete, politik, samhället i stort och den globala arenan. Välj en viss kategori eller två som fångar din uppmärksamhet.

- Som kvinna, vilka attityder och handlingar kommer att bemöta orättvisor genom ditt personliga ”Leva livet rätt”-beteende?
- Som man, vilka attityder och handlingar kommer att bemöta orättvisor genom *ditt* personliga ”Leva livet rätt”-beteende?

Förböner

Nära hemmet: Vår Gud, när du levde på jorden som vi lever på jorden, så visade du det bästa av livet. Våra omständigheter är olika men värdena du levde efter är också menade för oss. Vi bekänner att varken vår värld eller våra kyrkor alltid gett kvinnor den jämställda status de förtjänar. Vi erkänner våra fördomar. Vi beklagar vår beredskap att anpassa oss efter rådande kulturella normer när vi skulle ha levt annorlunda. Och med alla de olika synpunkter vi fortfarande har på genusfrågor, ge oss nåden att vara respektfulla mot varandra. Amen.

Utanför våra gränser: Vår Gud, vi vet att detta att vara skapad till din avbild är viktigare än huruvida vi är man eller kvinna. Tragiskt nog låter vi fysisk styrka jämsställas med överlägsenhet. Vi har varit alltför accepterande när det gäller de sociala normer som har lett till våld mot kvinnor i våra hem. Vi skäms när kvinnor förminsas till sexuella objekt och när HIV-positiva mödrar inte får den hjälp de behöver för att skydda sina nyfödda barn. Förlåt oss. Och styrk oss att tala frimodigt och leva modigt. Amen.

Lägg till din egen specifika bön för dem som är nära ditt hem och för dem som finns utanför dina gränser.

3. Att innesluta de uteslutna

Trots att kristna runt om i världen ser på Jesus genom olika glasögon, så är det dominerande perspektivet att se Jesus som Frälsaren. Han är Guds Son, som kom till jorden för att dö på korset, förlåta människor deras synder och vara världens frälsare.

I detta material bekräftar vi Jesus som Guds gudomliga son och samtidigt firar vi hans mänsklighet som det yttersta uttrycket för hur livet levs på bästa sätt. Jesus är både gudomlig och mänsklig - en unik uppenbarelse som det bara finns en av. I Guds planering är Jesu mänsklighet benådad med gudomlig närvaro som gör honom helig och tillgänglig för människor överallt. Tyvärr tenderar många som betonar Jesu gudomlighet att begränsa

betydelsen av hans mänsklighet. Och de som uppskattar Jesu mänsklighet tenderar att tona ner hans gudomlighet.

När vi antar Jesus som både gudomlig och mänsklig och försöker förstå honom genom rättvisans glasögon, så uppstår en dubbel bekräftelse. Jesu gudomlighet befäster både hans läror om rättvisa och hans beteende. Hans mänsklighet höjer hans liv till exempel på det bästa av rättvisebeteenden.

Följaktligen, när vi tittar på hur Jesus behandlade spetälska, kvinnor och barn, så kan vi förstå hur Gud ser på marginaliserade människor och hur de bäst kan behandlas i vår tid. Jesus visar oss hur man lever och hur man älskar.

Historiskt dilemma: Barn

Människor som levde under Nya testamentets tid var lika påverkade av rådande kulturella normer som vi är i vår tid. På Jesu tid var kultur och seder påfallande patriarkala. Män styrde på alla fronter. Som hemmens överhuvud fattade männen alla beslut. Även om männen inte var de enda som fick uttrycka sina åsikter, så hade de alltid sista ordet. Fäders auktoritet ifrågasattes inte och var oomstridd. Söner var långt mycket viktigare än döttrar, särskilt som det förstfödda barnet i en familj.

Visst var barn älskade av sina familjer. Bröder och systrar lekte lekar och bråkade med varandra. De sprang ikapp och brottades. De fnissade och grät som barn gör. Men som barn utsattes de för rådande kulturella normer. Det fanns ett antal praktiska förutsättningar. Hustrurnas funktion var att producera en manlig arvinge till mannen. Barnen förväntades ge ekonomiskt stöd till familjen. De var det sociala skyddsnetet för föräldrar när dessa blev gamla.

Barndomen var en period i livet då barnen skulle lyda sina föräldrar och förbereda sig för att bli ansvarstagande vuxna. Barn uppmuntrades inte att drömma om vad de skulle bli. Förutom deltagande i familjen var barn socialt betydelselösa. Kulturellt sett fanns de knappt. Deras röst räknades inte. När Jesus utförde miraklet att ge mat till 5 000 människor inräknades inte kvinnor och barn i räkningen.

Att möta Gud i den bibliska berättelsen

Ställ in din ande på sökningsläge.

Var uppmärksam när du läser.

Lyssna efter Guds röst.

Var trogen i ditt levnadssätt.

Jesus kom inte till jorden som vuxen. Han började sitt liv på jorden som en baby, precis som vi andra. Hans barndomsår med Maria, Josef och resten av familjen gav medfödd värdighet till barns alla åldrar och stadier. Senare i livet var Jesus barnvänlig. Han tyckte om barn och välsignade dem.

- Läs följande passager i tystnad. Läs långsamt och lyssna efter Guds röst.
- Läs passagerna igen, högt.
- Sätt nu in dig själv i situationerna som beskrivs i berättelserna.
 - Beskriv hur barnen måste ha känt sig.
 - Beskriv hur lärjungarna och de vuxna som såg på måste ha känt sig.
- Gör i tystnad en inre lista över namnen på de barn du kommer att tänka på.
- Läs passagerna igen, högt.
- Uttala nu högt namnen på de barn du kommer att tänka på.
- Bli dessa barns böneröst med några personliga meningar.

Jesus välsignar små barn

”Man bar också fram spädbarn till Jesus för att han skulle röra vid dem. När lärjungarna såg det, visade de bort dem. Men Jesus kallade dem till sig och sade: ’Låt barnen komma till mig och hindra dem inte, ty Guds rike tillhör sådana. Amen säger jag er: Den som inte tar emot Guds rike som ett barn, han kommer aldrig ditin.’” (Lukas 18:15-17).

Verklig storhet

”I samma ögonblick kom lärjungarna fram till Jesus och frågade: ’Vem är störst i himmelriket?’ Då kallade han till sig ett barn och ställde det mitt ibland dem och sade: ’Amen säger jag er: Om ni inte omvänder er och blir som barn, kommer ni inte in i himmelriket. Den som ödmjukar sig som detta barn, han är den störste i himmelriket. Och den som tar emot ett sådant barn i mitt namn, han tar emot mig. Men den som förleder en av dessa små som tror på mig, för honom vore det bättre att en kvarnsten hängdes om hans hals och han sänktes i havets djup. Ve över världen som förför. Förförelser måste komma, men ve den människa genom vilken förförelsen kommer’.” (Matteus 18:1-7).

Utmaningar idag

Jesus behandlar barn på ett sätt som utmanar kulturella normer. Istället för att utesluta dem, så innesluter han dem. Istället för att knuffa undan dem mot livets utkant så som lärjungarna gjorde, för han dem in mot centrum. Jesus tillrättavisar sina lärjungar och vänder upp och ner på samhälleliga normer när han säger: ”Låt barnen lära er. Uteslut dem inte. Lär av dem.”

”Amen säger jag er: Den som inte tar emot Guds rike som ett barn, han kommer aldrig ditin.”

”Amen säger jag er: Om ni inte omvänder er och blir som barn, kommer ni inte in i himmelriket.”

- Vad lär Jesus oss här? På vilket sätt borde vi vara som barn för att välkomnas in i Guds rike - Guds familj?

Barn är sköra och sårbara. Jesus manar oss att beskydda dem och i synnerhet att inte vara en ”stöttesten” för dem. Att vilseleda dem får konsekvenser.

- I relationen med vuxna, vilka hinder och stöttestenar står barn inför? Hur kan vuxna vilseleda barn?
- När man tänker på barns behov, vilket beskydd behöver barn från vuxna idag?

- Fullfölj meningen med dina ord: Människor som kämpar för barn...
-
-

Förböner

Nära hemmet: Vår far, vi kommer till dig som dina barn. Som Jesu efterföljare är vi tacksamma att vara en del av din utvidgade familj. Alla har vi minnen av erfarenheter från våra födelsefamiljer. Några av oss var överösta med överbeskyddande kärlek. Andra av oss tillbringade alltför många dagar och nätter med att känna oss oälskade. Oavsett hur vårt förflutna var så har vi höga ambitioner för dagens generation av barn. Må de få bo på platser där de är älskade, där de är säkra, där de är fria att leka och utmanade att lära. Och må de också få veta att de är både värdefulla och älskade av dig. Amen.

Utanför våra gränser: Vår Gud, vi ber för världens barn. Ge ditt skydd till dem som bor i elände på soptippar och de små som blir omstoppade under privilegierade omständigheter. De behöver alla bli älskade. Men framför allt, ge din uppmärksamhet till dem som lever med lite mat, saknar tillgång till rent vatten och adekvat hälsovård. Ge din nåd till dem som tvingas att arbeta istället för att gå i skola. Och käre Gud, vandra nära de barn som lever med orättvisan att behöva vara föräldrar till sina småsyskon. Amen.

Lägg till din egen specifika bön för dem som är nära ditt hem och dem som finns utanför dina gränser.

AVSNITT B

JESUS OCH RÄTTVISA: ATT UTMANA KULTURELLA SEDVÄNJOR

Rättvisa är ett begrepp med många betydelser. Det är för mångbottnat för att kunna reduceras till en enda ordboksdefinition.

Det finns *laglig-/ rättssalsrättvisa*: I demokratiska samhällen och i många andra kulturer finns det ett antagande om att "man får vad man förtjänar". Dygd belönas, ondska bestraffas och brottslingar ställs inför rätta. De får sona sina brott och straffas enligt lagen som skyldiga förbrytare. Rättsväsendet håller hov och påföljder som passas brottet utmäts.

Det finns *etisk rättvisa som handlar om mänskliga rättigheter*. Etisk rättvisa ger en annan innebörd till "du får vad du förtjänar". I den moraliska ekvationen som kopplar samman grundläggande rättigheter med att vara människa, har individer en inneboende värdighet att motta förmåner från sitt samhälle. Medborgarna har därmed rätt till utbildning, hälsovård och möjligheter till sysselsättning som gör mänsklig värdighet möjlig. Ett samhälle är ett "rättvist samhälle" när tillgången till fördelarna och nationens nytta är tillgängliga för alla. Förespråkare för social rättvisa hävdar att dessa principer borde gälla alla invånare på jorden.

Så finns *det gudomlig rättvisa/Guds rättvisa*: Guds rättvisa innefattar mått på både juridisk och etisk rättvisa. På sätt och vis kan man säga att människor som inte bryr sig om Guds livslagar får vad de förtjänar. Synd ger sitt ofrånkomliga stråk av fördärv. Själviskhet ger så småningom sitt eget straff. Ohämmad girighet garanterar förakt och även hämnd från dem som exploateras. Svek kan leda till kortsiktiga vinster, men garanterar långvarig smärta.

I en annan bemärkelse är Guds rättvisa emellertid en andlig paradox då vi inte "får vad vi förtjänar". I stället för fängelse får vi förlåtelse. Snarare än att vara skyldiga för alltid får vi börja om på nytt – ett slags förbarmande. Vi inbjuds att gå vid sidan av Jesus, som redan har visat oss hur man lever och hur man älskar. Eftersom vi är människor som är förlåtna och älskade

har Gud gett oss möjlighet att leva rätt och delta i att hjälpa andra att också leva rätt.

Guds moraliska ekvation lyfter livet från den ädla nivå som skänker lika rättigheter för hela skapelsen till den mänskliga erfarenheten av att både älska och bli älskad. Guds vision för en rättvis skapelse ser folk i rätt relationer med varandra. Kärlek beskyddar de sårbara och erbjuder rätt att misslyckas och friheten att börja om. Kärlekens etik och konkretiseringen av ordet "älska din nästa som dig själv" är roten till Guds vision för en rättvis skapelse. Guds envisa kärlek vägrar att acceptera orättvisor.

1. Avvisa rasism

Rasism är ett livsförnekande kraft, ett vapen av orättvisa. Det är en "syndastruktur" som förnekar människor möjligheter att vara jämlikar. Rasism stjälar sann mänsklighet från sina offer. Dess missbrukande makt fördömer folk till etniska fängelser och klassgetton. Rasism låser dörrar till önskvärd anställning, begränsar relationer och utlämnar människor till ekonomisk utarmning. Under historiens mörkaste timmar, har rasismen format dödstrupper och rättfärdigat "etnisk rensning" och folkmord. Och även om vi inte kan tillåta oss att tolerera sådana färor, så finns det, om vi är ärliga, spår av denna livsförnekande sjukdom i oss alla. Vi kan känna att vi är överlägsna någon någonstans på grund av vår ras, nationalitet, kultur eller personliga stolthet.

Historiskt dilemma: Rasism

Rasism är rotat i en känsla av rasmässig överlägsenhet, vilket får människor att anta att de har rätt att kontrollera och behandla "den andra" illa.

På Jesu tid var rasistiska uttryck både öppna och godkända. Samarierna var utsatta för fördomar och diskriminering. De bodde i regionen Samarien, den gamla norra delen av Israel. Under århundradena före Jesu födelse, var samarierna avkomman från äktenskap mellan assyrier och hebreer. De var halvblod - en blandning av etnisk orenhet. Judarna ansåg att samariernas

rasrenhet var befläckad. De gallrades följaktligen ut från dem som var etniskt rena. Det sociala nedfallet skapade fientlighet mellan judar och samarier.

Jesus förstod vad de rådande kulturella vanorna, stereotyper och segregation, berodde på. Den namnlösa samariska kvinnan vid brunnen visste också sin plats. ”Den samariska kvinnan sade till honom: ’Hur kan du som är jude be mig, en samarisk kvinna, om något att dricka?’ (Judarna vill inte ha något med samarierna att göra” (Johannes 4:9). Ändå, genom ett målmedvetet men tyst drag gentemot den namnlösa samaritiska kvinnan, bemötte och motarbetade Jesus kulturen och bröt ner skiljemurar för rasmässig trångsynthet och könsdiskriminering.

Att möta Gud i den bibliska berättelsen

*Vi inser att vi kan motstå Guds vilja och väg.
Bekänn att vi är påverkade av kulturen runt oss,
Tillåt kunskap att ”evangelisera” vårt beteende.
Tillåt mysteriet att fånga vår uppmärksamhet.*

- Läs berättelsen tyst. Fokusera på dynamiken mellan Jesus och kvinnan.
- Läs berättelsen igen, denna gång högt. Föreställ dig att du observerar vad som sker på plats. Lyssna noga på samtalet mellan kvinnan och Jesus.
- Motstå frestelsen att förändliga mötet. Försök komma nära den samariska kvinnans känslor. Reflektera över hennes självbild när hon anlände till brunnen. Tänk sedan på vilken inverkan händelsen har på kvinnan och **försök beskriva vad hon måste känt** när hon lämnade Jesus och gick bort från brunnen.
- Om du kunde **höra kvinnans innersta tankar** när hon vandrar ner längs vägen, vad tror du hon skulle sagt till sig själv?
- Jämför dina insikter och kommentarer med andra i gruppen.

Jesus och den samariska kvinnan

När Jesus fick veta att fariséerna hade hört att han vann fler lärjungar och döpte fler än Johannes - men det var inte Jesus själv utan hans lärjungar som döpte - lämnade han Judéen och vände tillbaka till Galileen. Han måste då ta vägen genom Samarien och kom till en samarisk stad som heter Sykar, nära det jordstykke som Jakob hade gett åt sin son Josef. Där fanns Jakobs brunn. Eftersom Jesus var trött av vandringen, satte han sig där vid brunnen. Det var omkring sjätte timmen. Då kom en samarisk kvinna för att hämta vatten. Jesus sade till henne: "Ge mig att dricka." Hans lärjungar hade gått in i staden för att köpa mat. Den samariska kvinnan sade till honom: "Hur kan du som är jude be mig, en samarisk kvinna, om något att dricka?" (Judarna vill inte ha något med samarierna att göra). Jesus svarade henne: "Om du kände till Guds gåva och vem det är som säger till dig: Ge mig att dricka, då skulle du ha bett honom, och han skulle ha gett dig levande vatten." Hon sade: "Herre, inte ens en skopa har du, och brunnen är djup. Varifrån får du då det levande vattnet? Inte är väl du förmer än vår fader Jakob, som gav oss brunnen och själv drack ur den, liksom hans söner och hans boskap?" Jesus svarade henne: "Var och en som dricker av det här vattnet blir törstig igen. Men den som dricker av det vatten jag ger honom skall aldrig någonsin törsta. Det vatten jag ger skall i honom bli en källa, som flödar fram och ger evigt liv." Kvinnan sade till honom: "Herre, ge mig det vattnet, så att jag inte blir törstig och behöver gå hit och hämta vatten." Han sade: "Gå och hämta din man och kom hit!" Kvinnan svarade: "Jag har ingen man." Jesus sade: "Du har rätt när du säger att du inte har någon man. Fem män har du haft, och den du har nu är inte din man. Det du sade är sant." Kvinnan sade: "Herre, jag märker att du är en profet. Våra fäder har tillbett på detta berg, och ni säger att den plats där man skall tillbe finns i Jerusalem." Jesus svarade: "Tro mig, kvinna, den tid kommer, då det varken är på detta berg eller i Jerusalem som ni skall tillbe Fadern. Ni tillber vad ni inte känner. Vi tillber vad vi känner, eftersom frälsningen kommer från judarna. Men den tid kommer, ja, den är redan här, då sanna tillbedjare skall tillbe Fadern i ande och sanning. Ty sådana tillbedjare vill Fadern ha. Gud är ande, och de som tillber honom måste tillbe i ande och sanning." Kvinnan sade till honom: "Jag vet att Messias skall komma, han som kallas Kristus. När han kommer, skall han förkunna allt för oss." Jesus sade till henne: "Det är jag,

den som talar med dig.” Just då kom hans lärjungar, och de blev förvånade över att han talade med en kvinna, men ingen frågade vad han ville henne eller varför han talade med henne. Kvinnan lät sin kruka stå och gick in i staden och sade till folket: ”Kom och se en man som har sagt mig allt vad jag har gjort. Han kanske är Messias.” Då gick de ut ur staden och kom till honom. Under tiden bad lärjungarna honom: ”Rabbi, ät.” Men han sade till dem: ”Jag har mat att äta som ni inte känner till.” Lärjungarna sade till varandra: ”Inte kan väl någon ha kommit med mat till honom?” Jesus sade: ”Min mat är att göra hans vilja som har sänt mig och att fullborda hans verk. Säger ni inte att det ännu är fyra månader kvar till skörden? Men se, jag säger er: Lyft blicken och se hur fälten har vitnat till skörd. Redan nu får den som skördar sin lön. Han samlar in frukt till evigt liv, så att den som sår och den som skördar kan glädja sig på samma gång. Ändå är det ordet sant, att en sår och en annan skördar. Jag har sänt er att skörda där ni inte har arbetat. Andra har arbetat, och ni har gått in i deras arbete.” Många samarier från den staden kom till tro på honom genom kvinnans ord, då hon vittnade: ”Han har sagt mig allt vad jag har gjort.” När samarierna kom till honom, bad de att han skulle stanna kvar hos dem, och han stannade där två dagar. Och många fler kom till tro på grund av hans ord, och de sade till kvinnan: ”Nu tror vi inte längre bara för dina ords skull. Vi har själva hört honom och vet att han verkligen är världens Frälsare” (Johannes 4:1-42).

Utmaningar idag

- Överlägsenhet inom klasstrukturerna genomsyrar det mänskliga landskapet. Känslan av att vara överlägsen utlöses oftast när vi jämför oss med andra och när vi tänker att vi är bättre än övriga. Områden där man kan känna sig överlägsen kan vara familjehistoria, ekonomisk ställning, intelligens, utbildning, yrkesstatus, andlig mognad, sociala färdigheter, hudfärg och etnicitet. Identifiera ett eller två områden där du, och var ärlig nu, är sårbar för känslan att vilja vara överlägsen andra. Varför tror du att du känner så? Hur påverkar din känsla av överlägsenhet ditt beteende? Vad tror du att du kan göra för att förändra dina attityder och din utsatthet?

- Den samariska kvinnan började dagen med ett skamfilat rykte. Senare samma dag var hon ämnet på allas läppar, men på ett annat sätt än tidigare. Vad tror du att stadsborna sa om henne efter hennes möte med Jesus? Om du hade lyssnat på lärjungarnas konversation när de åt kvällsmat, vilka kommentarer tror du att du skulle ha hört?
- Förintelsen, apartheid, slagfält i Kambodja, folkmordet i Rwanda, Darfurskandalen och andra rasistiska fador är en skam som löper genom det mänskliga landskapet och som har vanställt Guds skapelse. Vi kan lätt känna oss hjälplösa. Men om tystnad och tillbakadragande inte är alternativ i dessa situationer, vad kan vi göra, individuellt och kollektivt?

Förböner

Nära hemmet: Vår Gud, vi vill proklamera vår oskuld. Att erkänna att vi varit "rasister" är en alltför tung börda att bära. Men, när vi är tillräckligt starka för att vara ärliga vad oss själva beträffar, bekänner vi att vi har blivit befleckade. I vår tystnad har vi tittat på andra och tänkt: "Jag är bättre än du är. Min sort och min stam är överlägsen din." Herre, ingjut i oss en längtan efter det som är rätt, efter det som är gott, efter det som är riktigt. Amen.

Utanför våra gränser: Vår Skapare, vår Gud, varför är det lättare att vara uteslutande än inneslutande? Varför försvarar vi vårt störande beteende, beslöjat som goda avsikter medan vi dömer andras beteende genom deras oregerliga handlingar? Varför är det lättare att fördöma etniskt våld som sker i länder långt borta från våra nationella gränser, än det är att erkänna de sociala grymheter som sker i vår egen nation? Herre, vi är mindre betydelsefulla än vi kan vara, mer självcentrerade än vi är menade att vara, mer etnocentriska än vad som är bra för vår gemensamma värld. Vi behöver din Andes ingripande. Amen.

Lägg till din egen specifika bön för dem som är nära ditt hem och dem som finns utanför dina gränser.

2. Att ge andra klassens medborgare värdighet

Vem är min nästa/granne? är en besvärlig och komplex fråga. Detta dilemma är särskilt svårt när det är kopplat till rättvisefrågor som väcker en känsla av ansvar för andra människors situation. Mötet mellan Jesus och den laglärd som föranledde liknelsen om den barmhärtige samariern är en startpunkt för oss när det gäller att nysta i den här komplexiteten (läs Lukas 10:25-37).

Låt oss tala klarspråk. I varken Gamla eller Nya testamentet handlar "älska din nästa som dig själv" om att behärska den ädla konsten att leva i ömsesidighet. Levnadsregeln "om du kliar min rygg så kliar jag din" platsar inte. Om du bjuder hem mig till dig på middag och jag gör dig samma gentjänst genom att bjuda hem dig till mig, så har jag inte lyckats. För att helt förstå definitionen av "din nästa" behöver vi ett utifrånperspektiv. Specificerar vi det, är "din nästa" någon som befinner sig inom räckhåll för att vi ska kunna göra skillnad genom vår medkänsla. Vår nästa är inte bara vem som helst var som helst. Det rör sig om människor som befinner sig inom räckhåll för vår medkänsla. Jesus utmanar oss att inse hur långt vår medkänsla kan nå.

- *Tänk efter noga:* Begrunda och förstå att "din nästa" är personer du känner vid namn. Börja med familj och utöka till vänner. Vidga cirkeln så att den omfattar personer som bor i närheten, kollegor på din arbetsplats och människor i din kyrka. Utöka till relationer som hade betydelse för dig förr och var öppen att innefatta personer som ännu inte finns i ditt liv.
- *Sträck dig bortom ditt egenintresse:* Ett självcentrerat liv passar gnällspikar. Liknelsen om den barmhärtige samariern lär oss att egenintresset kan bytas mot nästans bästa. Den kristna innebörden av "vår nästa" vänder våra ögon och öron utåt.
- *Gör något globalt:* När strävan efter rättvisa är sammankopplad med Jesu vision för att leva rätt och göra livet rätt för andra, så är kärleken till vår globala nästa inte förhandlingsbar. Våra globala nästa är välunderrättade. De ber intelligent, ger pengar strategiskt,

försvarar mänskliga rättigheter och är förespråkare för rättvisa utanför de nationella gränserna.

Historiskt dilemma: Vår nästa

Historien ger oss många anledningar att fira, men den är också märkt med en brist på "grannsämja" och utnyttjande och övergrepp har samtidigt ärrat vår mänsklighet. Slavhandeln är en påminnelse om hur rasistiska och grymma människor kan vara mot "den andra".

Några kilometer utanför Dakarkusten i Senegal, Västafrika, ligger ön Goree. Idag är ön en turistattraktion med arkitektur som vittnar om portugisiska, holländska och franska erövringar. Men längre tillbaka i tiden var Goree ett avspärrat slavhandelsområde, ett fängelse. Det var en transitplats, där svarta afrikanska fångar samlades upp och hölls inlåsta innan de skeppades iväg till den Nya Världen. De som överlevde resan blev rena handelsvaror för personer med ekonomiska intressen, plantageägare och andra människor med social makt.

Idag är det annorlunda. USA har valt en begåvad svart man till president. Men tittar man på kulturella händelser i historiens ljus, så ser man att konsekvenser från forna händelser fortfarande finns. Gå på gatorna i Savannah eller Georgia och iaktta de smärtsamma effekterna av det förflutna. Hotellcheferna är vita och tjänstepersonalen är afroamerikaner. Företagarna är vita och kassörerna är svarta. De rika är vita och oftast är de fattiga svarta. Turister uppmanas att besöka plantagen för att se hur livet brukade vara förr, men det är så uppenbart att klasstruktur och diskriminering från det förflutna lever kvar idag.

Den kulturella kamp inhemska folkgrupper har genomlidit under historien har fortsatt och finns kvar idag, även i u-länder. Aboriginer i Kanada och Australien, indianer i Sydamerika och palestinier i Israel kämpar dagligen mot diskriminering och förtryck. De lever som andra klassens medborgare.

Jesus levde i en kultur med klasstruktur där diskrimineringen tydligt fanns överallt. Religiösa ledare var en del av överklassen. Samarierna var

diskriminerade. Man behövde vara medlemmar av en viss etnisk familj för att få full delaktighet i det religiösa samhället. Och mitt i denna sociala miljö fanns Jesus som en upplösande och omvälvande kraft.

Jesus uppnådde viss social betydelse under sina år i tjänst. På landsbygden talade man om den här nye profeten. Hans undervisning orsakade uppståndelse. Hans mirakel skapade rubriker. Rykten om att Messias fanns bland dem började cirkulera. Jesus var försiktigare och mer kalkylerande än tidigare. Och igen kunde man se honom i offentliga sammanhang, denna gång samtalar han med en laglärde.

I den bibliska berättelsen är det den laglärde som ställer den första frågan: "Mästare, vad skall jag göra för att få evigt liv?" Jesus ringar in och spetsar till frågan genom att ge ett tvådelat svar. "Vad säger lagen? Vad läser du där?" Den laglärde nappar på betet, ser en möjlighet att glänsa med sin skriftkunskap och säger det rätta svaret, som om det vore ett förhör. Genom att visa prov på skarpt intellekt fortsätter den laglärde och Jesus sitt verbala käbbel. Jesus griper då tillfället i akt och ser situationen som ett utmärkt undervisningstillfälle. Han berättar historien om den barmhärtige samariern.

Liknelsen får en otrolig effekt. Jesu eget folk är målgruppen som lyssnar. Jesu kulturella arv gör honom fullt medveten om den etniska spänningen som existerar mellan det hebreiska folket och samarierna. Han vänder den rådande sociala statusen upp och ner. Överstepräster och leviterna, tempelvakterna, utmålas som skurkar. Den sämre kasten, samarier, upphöjs för sitt överlägsna moraliska beteende.

Jesu ord befriar samarierna från statusen som andra klassen medborgare. Hans liknelse tar itu med rasfördomar, upphöjer de marginaliserade och uttrycker stöd för religiösa sedvänjor som ligger utanför tabernaklets ritualer. Dörrarna till trosgemenskapen öppnades på ett radikalt sätt för mer än bara en etnisk folkgrupp. Den rådande uppfattningen, att Gud älskar en ras eller klass mer än en annan, besegras. Jesu handlingar visar att alla folk är utvalda och älskas av Gud. Trons kulturella och etniska avgränsning bryts sönder. Mötet är ett kraftfullt slag mot det kulturella stilleståndet.

Att möta Gud i den bibliska berättelsen

Be tillsammans:

Gud, upplys våra minnen så att vi undviker fel från det förflutna.

Ge liv åt vårt medvetande så att vi gör det som är rätt i nuet.

Forma vår karaktär nu så att vi i framtiden uppför oss väl.

- Välj tre människor, varav en som leder samtalet, att läsa de sammanhållande passagerna i texten. Välj en andra person att läsa den laglärdes repliker och den tredje som läser Jesu ord. Lyssna noga när texten läses.
- Innan du tänker ut något att säga högt, tänk i tystnad på vad texten säger.
- Läs nu om er tilldelade text högt för varandra. När dessa tre personer läser, välj ut en sak som fångar din uppmärksamhet särskilt och dela det med övriga i gruppen.
- Dela det ni upptäckt med varandra.

Liknelsen om den barmhärtige samariern

Då kom en laglärd fram och ville snärja honom och frågade: "Mästare, vad skall jag göra för att få evigt liv?" Jesus sade till honom: "Vad står skrivet i lagen? Vad läser du där?" Han svarade: "Du skall älska Herren din Gud av hela ditt hjärta och av hela din själ och av hela din kraft och av hela ditt förstånd, och din nästa som dig själv." Jesus sade till honom: "Du svarade rätt. Gör det, så får du leva." Då ville mannen försvara sig och frågade Jesus: "Vem är då min nästa?" Jesus svarade: "En man var på väg från Jerusalem ner till Jeriko och råkade ut för rövare. De slet av honom kläderna och misshandlade honom. Sedan gav de sig av och lämnade honom där halvdöd. En präst kom händelsevis ner samma väg, och när han fick se mannen gick han förbi. På samma sätt var det med en levit. Han kom till platsen, såg mannen och gick förbi. En samarit som färdades samma väg kom också dit. När han såg mannen, förbarmade han sig över honom. Han gick fram till honom, hällde olja och vin i hans sår och förband dem. Sedan lyfte han upp honom på sin åsna, förde honom till ett

värdshus och skötte om honom. Nästa dag tog han fram två denarer och gav åt värdshusvärden och sade: "Sköt om honom, och kostar det mer skall jag betala när jag kommer tillbaka." Vem av dessa tre tycker du var en nästa för mannen som hade råkat ut för rövare?" Han svarade: "Den som visade honom barmhärtighet." Då sade Jesus till honom: "Gå du och gör som han" (Lukas 10:25-37).

Utmaningar idag

- Att se och tillgodose sin nästas behov är obekvämt och kan kosta på. "Älska din nästa" innebär att du måste handla med två dyrbara valutor, både med tid och pengar. Paradoxalt nog är det ofta så att människor med pengar inte har tid och människor som har tid har inte pengar. Vilken valuta värderar du högst? Vad har du lättast att ge, tid eller pengar?
- Tänk på din nästa runt omkring dig. Skriv ner namn och välj ut personer i tre kategorier:
 - 1) Personer du står nära och känner vid namn.
 - 2) Personer som du tänker på ibland. Personer du läser om eller hör talas om på TV, personer som bodde nära dig men som har flyttat, personer som fångar din uppmärksamhet i svåra situationer och personer som befinner sig bortom ditt egenintresse men som gör sig påmindra hos dig.
 - 3) Din nästa i världen; personer som bor i länder som ibland fångar ditt intresse på avstånd eller som du känner medkänsla för. Välj en person som du vet kämpar. Tänk på en situation som väcker din medkänsla. Besluta dig för att göra något konkret som uttrycker din omsorg.
- Reflektera över hur den kultur där du bor i ser ut. Identifiera grupper av människor, särskilt de som tillhör en klass som utsätts för social, sexuell eller religiös stigmatisering. Hur skulle du kunna glädja dem? Vilka initiativ kan göra att de lyfts?

- I Jesu liknelse står individen i fokus. Samariern räddar offret. En mer ingående betraktelse visar att djupa sociala strukturer ligger bakom prästens och levitens beteende. Identifiera organisationer som arbetar med någon eller några av de grupper du tänkte på i den förra frågan. Bjud in en representant från en organisation att berätta om sitt arbete inför er grupp. Stäm träff på deras kontor. Tänk över alternativet att arbeta som volontär hos dem.

Förböner

Nära hemmet: Levande Gud, som ditt folk är vi dina händer, fötter, läppar och plånböcker. Vi är dina medskapare. Vi vet att när vi älskar, lever vi. Du har gjort det tydligt att vår kärlek till dig och vår kärlek till vår nästa är oskiljaktiga. Ge oss energi att leva i din kärlek på sätt som öppnar dörrar till möjligheter för marginaliserade människor som kämpar. Hjälp oss att öppna oss för andras skull. Amen.

Utanför våra gränser: Gud, Skaparen, vi vet att vissa länder är mindre utvecklade än andra. Det har många orsaker, men vissa nationer är rikare och människor som bor i dem är privilegierade. Vi ber att regeringar och beslutsfattare inom näringslivet ska bete sig som den barmhärtige samariern. Vi ber att deras beslut präglas av generositet. Vare sig det gäller handelsavgifter, gåvor, patent på läkemedel, pengar eller tillgång till den mest moderna teknologin, så ber vi att världens mer utvecklade länder skall dela med sig till dem som har så mycket mindre. Amen.

Lägg till din egen specifika bön för dem som är nära ditt hem och dem som är bortom dina gränser.

3. Att riskera sitt rykte

Jesu ekvation för att leva fullt ut är häpnadsväckande:

Om du uttrycker kärlek till Gud, dig själv och andra så kommer du att leva. Om du vägrar att uttrycka kärlek till Gud, dig själv och andra så kommer du att dö.

Med andra ord är ett liv utan att älska som att begå ett långsamt självmord. Och förutsättningen för dessa studier är att Jesus inte bara lär ut fullgoda teorier, utan hans liv visar hur man ska leva och älska. Jesus visar gång på gång att sökandet efter rättvisa för "de andra" är ett uttryck för kärlek.

Vi blir kanske inte förvånade över att Jesus försvarar samarier och utövar påtryckningar för att återställa värdigheten hos dem som är undantagna från att leva så som alla andra gör. Men vi är benägna att titta efter ännu en gång när vi ser hur Jesus umgås med prostituerade och fyllon. Att ha medkänsla för människor som lever i synd är en sak, men att bjuda in dem i sin vänkrets är chockerande (läs Luk 7:34). Samtidigt måste man påminna sig om att Jesu handlingar bara tycks förvånande fram tills det att vi tittar närmare på hans allmänna inställning till människor. Jesus sträckte sig hela tiden bortom rådande normer och sociala konventioner. Hans kärlek till sin nästa gällde alla som var inom räckhåll, alla som han kunde göra skillnad för genom sin medkänsla.

Historiskt dilemma: Dåligt rykte

Skatteindrivare, kvinnor med dåligt rykte och fariséer är huvudpersonerna i följande bibliska berättelser. Tull- och skatteindrivarna på Jesu tid får dagens taxeringsmän att se goda och välvilliga ut. På Nya testamentets tid var skatteindrivarnas taktik mer likt utpressning. Utöver att de samverkade med främmande makter för att samla in pengar till romarna, så hade de också rykte om sig att förtrycka fattiga för personlig vinning.

Olaglig sexualitet har alltid varit ett lätt mål för kritikerna. Mose lag inte bara förbjöd prostitution, utan tillät och tolererade även att de skyldiga stenades (Tredje Mosebok 19:29, Femte Mosebok 22:21, Johannes 8:2-11). Det kulturella klimatet gjorde det lätt att peka finger åt det som fortsätter att kallas "världens äldsta yrke". På Jesu tid ansågs kvinnor vara förvärv och de ägdes ofta som en egendom.

Fariséerna var en del av det rådande religiösa etablissemanget. Även om de var en minoritet i domstolarna i Sanhedrin (Stora rådet, judarnas högsta domstol med säte i Jerusalem), så hade deras popularitet hos folket

förstärkt deras religiösa auktoritet. Som upprätthållare av både den skriftliga och muntliga lagen som skrevs av Moses, så uttalade de och övervakade vad som var religiöst rätt. Deras agenda var att försvara tron och befästa Mose lag och dess religiösa traditioner. Enligt dem själva så behövde de inte någon andlig läkare.

Jesus klev in i det här kulturella klimatet med en annan agenda. I stället för att ta avstånd från skatteindrivarna, så rekryterade han en av dessa framstående syndare till sin trupp. I stället för att peka ett anklagande finger mot kvinnor med dåligt rykte, så välkomnade Jesus dem in i sin närvaro. Hans uppdrag var viktigare än hans rykte. Jesus var en kulturell gränsöverskridare. Men det var hans vision för andligt sjuka som motiverade honom att utmana de religiösa myndigheterna och vara påstridig med sina åsikter kring vad som var religiöst riktigt.

Att möta Gud i den bibliska berättelsen

Låt Guds nåd dra dig närmre Honom.

Låt Guds sanning inspirera dig.

Låt Guds kärlek väcka dina förväntningar.

- Läs de tre texterna i följd och i tystnad utan kommentarer.
- Låt någon läsa texterna högt en andra gång. Fokusera på hur Jesus relaterade till skatteindrivarna och kvinnorna.
- Läs texten högt igen. Fokusera nu på hur Jesus svarade fariséerna i texterna.
- Skriv ner dina första intryck.
- Diskutera era intryck med varandra.

Jesus kallar Matteus

Jesus gick vidare och fick se en man som hette Matteus sitta utanför tullhuset. Han sade till honom: "Följ mig!" Då steg Matteus upp och följde honom. När Jesus sedan var gäst i hans hem, kom många publikaner och syndare och låg till bords tillsammans med Jesus och hans lärjungar. Fariséerna fick se det och frågade hans lärjungar: "Varför äter er mästare

med publikaner och syndare?” Jesus hörde det och sade: ”Det är inte de friska som behöver läkare utan de sjuka. Gå och lär er vad detta ord betyder: Jag vill se barmhärtighet, inte offer. Ty jag har inte kommit för att kalla rättfärdiga, utan syndare” (Matteus 9:9-13).

En synderska blir förlåten

En av fariséerna bjöd hem Jesus på en måltid, och han gick till honom och lade sig till bords. Nu fanns i staden en kvinna som var en synderska. När hon fick veta att han låg till bords i fariséns hus, kom hon dit med en alabasterflaska med olja och ställde sig bakom honom vid hans fötter och grät. Med sina tårar började hon väta hans fötter och torkade dem med sitt hår. Och hon kysste hans fötter och smorde dem med oljan. Fariséen som hade inbjudit honom såg det och tänkte: ”Om den mannen vore en profet skulle han känna till vad det är för slags kvinna som rör vid honom, att hon är en synderska.” Då sade Jesus till honom: ”Simon, jag har något att säga dig.” Simon svarade: ”Mästare, säg det.” – ”Två män stod i skuld hos en penningutlånare. Den ene var skyldig femhundra denarer, den andre femtio. Eftersom de inte kunde betala, efterskänkte han skulden för dem båda. Vilken av dem kommer nu att älska honom mest?” Simon svarade: ”Den som fick mest efterskänkt, skulle jag tro.” Jesus sade: ”Du har rätt.” Sedan vände han sig mot kvinnan och sade till Simon: ”Ser du den här kvinnan? När jag kom in i ditt hus, gav du mig inget vatten till mina fötter. Men hon har vätt mina fötter med sina tårar och torkat dem med sitt hår. Du gav mig inte någon hälsningskys, men sedan jag kom in har hon inte upphört att kyssa mina fötter. Du smorde inte mitt huvud med olja, men hon har smort mina fötter med balsam. Därför säger jag dig: Hon har fått förlåtelse för sina många synder. Det är därför hon visar så stor kärlek. Men den som har fått litet förlåtet älskar litet.” Sedan sade han till henne: ”Dina synder är förlåtna.” Då började de andra bordsgästerna fråga sig: ”Vem är den här mannen, som till och med förlåter synder?” Men Jesus sade till kvinnan: ”Din tro har frälst dig. Gå i frid” (Lukas 7:36-50).

Handlingar väger tyngre än ord

”Vad anser ni om detta? En man hade två söner. Han gick till den förste och sade: ’Min son, gå i dag och arbeta i min vingård.’ ’Jag vill inte’, svarade han, men ångrade sig sedan och gick. Mannen vände sig då till den andre och sade samma sak. Han svarade: ’Ja, herre’, men han gick inte. ’Vilken av de båda gjorde som fadern ville?’ De svarade: ’Den förste.’ Jesus sade till dem: ’Amen säger jag er: Publikaner och horor skall gå in i Guds rike men inte ni. Ty Johannes kom till er på rättfärdighetens väg, men ni trodde inte på honom. Publikaner och horor trodde på honom. Och fastän ni såg det, ångrade ni er inte heller efteråt och trodde på honom.’” (Matteus 21:28-32)

Utmaningar idag

- *Att slå vakt om sitt rykte:* Under Jesu tid höll man avstånd. Ändå lät Jesus en kvinna smörja hans fötter och använda sitt hår som handduk. Jesus konfronterade på samma gång det religiösa etablissemanget, som förnekade sin egen syndfullhet. Han lät genom umgänge sig förknippas med syndare och lovordade deras typ av andlighet. Jesus gick över gränser som födde rykten som skadade hans rykte. De flesta av oss slår vakt om vårt rykte genom att hålla oss på den säkra sidan. Vilka krafter och faktorer håller oss borta från att ta fler relationsrisker, leva mer äventyrligt eller betjäna andra på ett mer kreativt sätt?
- *Människohandel:* De här passagera sätter fokus på den aktuella situationen för prostituerade och andra i dagens värld som utsätts för människohandel. Den första omfattande internationellt erkända definitionen av människohandel etablerades i Förenta Nationernas (FN:s) protokoll om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn. Människohandel definieras i protokollet som:

”Rekrytering, transport, överföring, hysande eller mottagande av personer genom hot om eller bruk av våld eller andra former av tvång, bortförande, bedrägeri, vilseledande, maktmissbruk eller missbruk av en persons utsatta belägenhet eller givande eller

mottagande av betalning eller förmåner för att erhålla samtycke från en person som har kontroll över en annan person i syfte att utnyttja denna person. Utnyttjande ska innebära åtminstone utnyttjande av andras prostitution eller andra former av sexuellt utnyttjande, tvångsarbete eller tvångstjänst, slaveri eller med slaveri jämförbara bruk och sedvänjor, trældom eller avlägsnande av organ.”

Människohandel är en blomstrande modern form av slaveri som Frälsningsarmén försöker motsätta sig över hela världen. Kvinnor och barn är de som lider i störst utsträckning av denna orättvisa. Kommersiell exploatering är oftast relaterad till sexindustrin, fabriker med svältlön och dålig miljö, slavarbete i hemmet, jordbruksarbete och skulder.

Fråga: Betrakta Jesus i mötena ovan. Betrakta hans attityd och handlingar. Vad kan vi lära av det han gjorde som ger oss svar kring våra egna gensvar och förhållningssätt till människohandel?

För mer information och förslag kring hur man kan bemöta och bekämpa människohandel, besök Frälsningsarméns internationella sida www.salvationarmy.org och klicka på länken till International Social Justice Commission.

Förböner

Nära hemmet: Vår Gud, överkonsumtion av alkohol och fel typ av sex har varit förödande för så många människor på så många platser. Vi bekänner att även om det finns orenhet i våra egna hjärtan, så är vi fortfarande benägna att döma andras överdrifter. Vi vill nå ut i vår ande till dem som styrs av sin okontrollerade släpphänthet. Mana oss alltid att tro på din inbjudan att börja om genom din nåd. Lär oss hur man kan relatera till människor vars rykte är förstört. Visa oss hur man ska vara ett stöd för människor vars liv krossats. Och förlåt oss när vi vacklar själva. Amen.

Utanför våra gränser: Vår Gud, vi förstår inte varför det finns så mycket smärta i vår värld. Ibland känner vi att när vi behöver din närhet som mest så känns du frånvarande. Vi hör om soldater som invaderar andra länder och stannar upp längs vägen för att våldta sitt byte. Vi vet att fattigdom driver människor till desperation, som kan tvinga unga flickor och pojkar till prostitution. Vi ryser när vi hör berättelser om hiv-positiva makar och andra män som avsiktligt tillfogar sina offer en dödsdom. Det finns för mycket onödig ondska i vår värld. Skydda, genom din nåd, dem som är så lätta att exploatera. Amen.

Lägg till din egen specifika bön för dem som är nära ditt hem och dem som finns utanför dina gränser.

AVSNITT C

JESUS OCH RÄTTVISA: ATT KONFRONTERA DE MÄKTIGA.

Nu när vi går in i den andra delen av de här studierna, ska vi ärligt fokusera på de mänskliga kostnader och konsekvenser som orättvisa för med sig. Verkligheten utmanar oss att se att orättvisa har såväl en individuell som en social dimension. Vi vet att personlig orättvisa ofta är en konsekvens av strukturell orättvisa och att varje social fråga har ett mänskligt ansikte.

Vi påminns att...

när åttaåriga flickor inte kan läsa,

familjer inte kan dricka vatten utan att bli sjuka,
hiv-positiva kvinnor inte kan skydda sina nyfödda barn,
begravningar ersätter dödsfall som kunde ha förhindrats,

när barn går och lägger sig hungriga alla veckans sju dagar,
föräldrar begraver sina barn på grund av att de dött i malaria,
kvinnor, unga flickor och pojkar utnyttjas som sexslavar,
människor får skandalöst låga löner för att de tillverkar kläder inom
modeindustrin,

när jorden överutnyttjas och framtida generationers behov bortses,
hudfärg och social status innebär ett hänglås på möjligheternas
dörrar,
de friska och utbildade inte kan använda sin förmåga att arbeta,

när rättfärdiga och heliga ignorerar de fattiga och orena,
så stängs Guds medkänsla in och begränsas till heliga rum och
tempel,
när starka och privilegierade inte ser och tar ansvar för de svaga och
förtryckta,

då regerar orättvisan,
då slösas oräkneliga liv bort,
då kommer den mänsklighet vi alla hör till på skam
och mörkret får råda.

1. Att utmana orättvist beteende

Att söka rättvisa är en kamp. Vi tenderar att acceptera att en verklighet med viss rättvisa är bättre än verklighet utan någon rättvisa alls. Vi tröstar oss med att mer rättvisa är bättre än mindre rättvisa. Men vi tror hoppfullt, att full rättvisa kan uppnås. Först då kommer vi att kunna fira med andra som då upplever hållbar rättvisa. Som Jesu efterföljare, är vår vision för en mer rättvis värld beroende av två primära ”leveranssystem”: det sociala och det andliga.

Rättvisa i den sociala ordningen: En social ordning är ett tecken på ett sunt samhälle och ett sunt samhälle förbinder sig att ge sina medborgare välfärd. Det är social ordning, inklusive medborgarnas rättigheter och skyldigheter, som gör det möjligt att grunden för social rättvisa kan läggas. I det civila samhället är strävan efter rättvisa grundbulten för den allmänna ordningen.

Som du kunde läsa tidigare, så innefattar en rättvis social ordning i en speciell kultur etiska och mänskliga rättigheter. Genom att erkänna att det faktiskt finns olika och åtskiljande kapaciteter mellan mer och mindre utvecklade länder, så kan målet att skapa jämlik tillgång till nationens förmåner nås. Inom politikernas många arbetsområden ligger också ansvaret att säkerställa rätten till utbildning, hälsovård och att utföra olika tjänster, såsom att säkerställa tillgång på rent vatten. Politisk korruption tolereras inte.

Det är viktigt att prioritera en ekonomi som har förmågan att stödja familjers försörjning. Bankerna håller pengar i omlopp. Trots att företag är vinstmotiverade, så bidrar de socialt genom att tillhandahålla tjänster och produkter som skapar jobb. Drivkraften är att skapa utrymme för

företagsinnovation som utmanar status quo. Konkurrens genererar hög prestationsförmåga.

Att skapa plats för etnisk mångfald innefattar även att skydda de utsatta i samhället. Resurser fördelas så att arbetslösa kan omskolas, funktionshindrade skyddas via inkomstbeskattningen och välfärdsprogram får medel att drivas. När ordentliga samhällsstrukturer är på plats syns det genom att den sociala ordningen ger faktisk rättvisa för alla.

Rättvisa som andlig förvandling: När Guds folk gör rätt, bidrar de med en rejäl portion till rättvisebordet. Även om Jesu efterföljare inte ensamma har tillgång till begreppet mänsklig dygd eller kan göra exklusivt anspråk på att vara principfasta människor, så de har två fördelar. Kristna har Skriften som hjälp att urskilja Guds vilja och levnadssätt för sig själva och för andra. De har också den historiske Jesus, som visade det bästa av vad mänskligt liv kan och bör vara. Skapa inga illusioner nu. Jesu efterföljare kommer aldrig att helt och hållet kunna återskapa den fulla skönhet och visdom som den historiske Kristus hade. Men deras tro kan peka ut rätt riktning för dem.

Förståelsen de får från Skriften och deras relation med Guds ande kan göra det möjligt för dem att omsätta sina övertygelser i medkännande beteende som tjänar andras intressen.

Omständigheter kommer alltid att påverka hur Guds folk ger gensvar. Men personliga bekymmer, egenintresse och materiell vinning kommer inte att ha sista ordet. Kristna kommer att kämpa för de marginaliserade och drivas av kärlekens etik. Rätta relationer kommer att vinna och styra. Kärleken kommer att bredas ut. Rättvisa kommer triumfera över orättvis. Och stilla, kommer kristna att veta att Gud har förlåtit och återupprättat dem till att bli bättre människor än de någonsin skulle ha blivit på egen hand. Och oavsett vilken tro de har, så kommer politiska påtryckare som har en vision för en rättvis social ordning att välkomna troende människors deltagande.

Historiskt dilemma: Syndare

Jesu möte med Sackaios var inte en fabricerad liknelse. Det var ett verkligt möte och utbyte med en gående, tänkande, kännande och uppfinningsrik men myglande individ. Sackaios var skatteindrivare och därmed del av det romerska inkomstmaskineriet, som borde ha bidragit till social ordning och rättvisa för alla.

Den allmänna meningen i judisk kultur var tydlig. Skatteindrivare var syndare. De var skurkar på flera sätt. Att arbeta för romarna betraktades som att man samarbetade med fienden. Den här uppfattningen förstärktes av det faktum att privilegier och skattelättnader såldes till den som kunde betala för det. Skatteindrivarna fick ta till vilka knep de ville för att pressa ut så mycket som möjligt från befolkningen, bara de betalade sin kvot till de romerska myndigheterna.

Andligt sett så var skatteindrivare dömda som människor som sålde sig själva till ett syndigt liv som levdes tvärtemot Guds vilja och tanke.

Sackaios var rik på bekostnad av andra och därför socialt marginaliserad. Han ansågs vara den allra värsta sortens syndare. Om man tar omständigheterna i beaktning så kritiserades Jesus på grund av bristande omdöme. Här fann man honom mitt inne i en överflödande måltid med en rik syndare.

Att möta Gud i den bibliska berättelsen

*Prata med dig själv som om ingen lyssnar.
Lyssna på andra som om ingen annan lyssnar.*

- Läs berättelsen tillsammans i grupp.
- Reflektera i tystnad över dina första intryck.
- Fortsätt i tystnad. Läs berättelsen igen och tänk särskilt på Sackaios beteende.
- Skriv ned vad i Sackaios beteende som fångar din uppmärksamhet.

- Fortsätt i tystnad att läsa berättelsen en tredje gång. Denna gång betänker du hur Jesus beter sig.
- Skriv ned det i Jesu beteende som fångar din uppmärksamhet.
- Dela era skriftliga insikter med varandra.

Jesus och Sackaios

Jesus kom därefter in i Jeriko och vandrade genom staden. Och se, där fanns en man som hette Sackaios och var förman vid tullen, och han var rik. Han ville se vem Jesus var men kunde inte för folkskarans skull, ty han var liten till växten. Då sprang han i förväg och klättrade upp i ett mullebärsfikonträd för att kunna se honom, eftersom Jesus skulle komma den vägen. När Jesus kom till det stället, såg han upp och sade till honom: ”Sackaios, skynda dig ner, ty i dag måste jag komma och stanna i ditt hus.” Sackaios skyndade sig ner och tog emot honom med glädje. Alla som såg det mumlade förargat: ”Han har tagit in hos en syndare.” Men Sackaios stod där och sade till Herren: ”Herre, hälften av det jag äger ger jag åt de fattiga, och om jag har bedragit någon, ger jag honom fyrdubbelt tillbaka.” Jesus sade till honom: ”I dag har frälsning kommit till denna familj, eftersom också han är en Abrahams son. Ty Människosonen har kommit för att uppsöka och frälsa det som var förlorat” (Lukas 19:1-10).

Utmaningar idag

- Att dela en måltid i någon annans hem kan avslöja mycket. Man har på sätt och vis inte helt lärt känna andra människor, förrän man har tillbringat tid med dem i deras hem. Deras gästvänlighet, kort på familjen, konst på väggarna, om det finns känsla av förnöjsamhet eller spänning – allt säger något om hur det är i människors privata sfär. Deras personliga sfär avslöjar en aspekt av deras sanna jag som inte syns på deras arbetsplats.

Försök föreställa dig hur Sackaios hem såg ut. Föreställ dig att du själv lyssnar till Sackaios och Jesus som sitter runt bordet och pratar. Hur är deras samtalston? Av den senare delen av

berättelsen förstår vi att Jesus vid något tillfälle utmanade Sackaios vanor. Vad var fokus i deras samspel?

- Mötet mellan Sackaios och Jesus gav två resultat. Det ena var socialt och det andra var andligt. Sackaios ändrade sitt offentliga beteende. Han fick medkänsla för de fattiga och började dela med sig av sin rikedom. Han erkände sin tvångstaktik och engagerade sig åt generös ersättning. Andligt upplevde Sackaios förlåtelse och frälsning. Jesu uppdrag att söka och rädda den andligt förlorade uppfylldes på två grundläggande sätt. Sackaios återupprättade sitt förhållande till den Gud som älskade honom och de människor han hade lurat fick uppleva en rättvis behandling. Tänk på konsekvenserna för människorna som bodde i Jeriko. Vilka rykten cirkulerade i samhället? Vad började människor säga om Sackaios och Jesus?
- Tänk på det sammanhang du själv lever i: grannar, vänner, medlemmar i kyrkan, arbetskollegor. Vilka rykten vill du att de hör om dig? Vilken ”troskomplimang” skulle du vilja motta från någon runt dig? Vad skulle du vilja att andra sa om din kyrka?
- Tanken på att betala skatt kan framkalla moln på en klarblå himmel. Kring deklarationstider uppstår lätt en spänning mellan den lagliga rätten till vissa skattelättnader och den olagliga frestelsen att undvika vissa ålagda skatter. I de flesta samhällen är skatt det som möjliggör att ett samhälle fungerar. Tänk på ditt eget samhälle. Om du kunde kontrollera den politiska ordningen i ditt samhälle, vilka två eller tre sociala sektorer skulle motta en större del av skatteresurserna?

Förböner

Nära hemmet: Vår Gud, tack för att du påminner oss att troende människor är människor med samvete. Sackaios upplevelse utmanar oss. Vi är medvetna om att resan från otro till tro manar till djup förvandling. Personlig frälsning är mer än ett privat möte. Tro invaderar det offentliga rummet vilken kallelse vi än har. Vi accepterar den oundvikliga prövning

som vår etik, vår moral och vårt beteende behöver ställas inför. Vi behöver din hjälp att kunna leva med integritet. Gör oss längs vår väg uppmärksamma och känsliga, så att vi öppnar våra öron för vad din Ande viskar. Amen.

Utanför våra gränser: Vår levande Gud, Jesus utmanade Sackaios kring hans personliga synd och hans professionella utövning. Han agerade. Frälsningen ”kom till hans hus” och Sackaios förvandling gav rättvisa till dem som han hade lurat. Vi ber att utnyttjare ska få mod att ställa saker till rätta med dem som de utnyttjat. Vi lyfter upp kulturer och länder, där människor inte är tillåtna att utöva sin tro och ändra sin religiösa övertygelse. Därför att du har bjudit in oss att idag välja vilka vi vill tjäna, så ber vi att religionsfrihet ges åt alla överallt. Amen.

Lägg till din egen specifika bön för dem som är nära ditt hem och dem som finns utanför dina gränser.

2. Att konfrontera de andligt arroganta

Det yttersta uttrycket för andlig arrogans är självrättfärdighet. De självrättfärdiga är de ”goda” människorna. De har endast en synvinkel. De hör bara med ett öra och ser med ett öga. De är mer benägna att uttala än att lyssna. De slutna system de lever i förprogrammerar dem att döma andra. Och de är redo att påtvinga andra sin vilja och sina tillvägagångssätt oavsett om andra håller med dem eller inte.

Det vore ett misstag att begränsa självrättfärdighet till religionens värld. Miljöförespråkare, de som ivrar för rätten till en viss sexualitet, anti-rökningsförespråkare, abortförespråkare och abortmotståndare kan samtliga uppvisa samma ensidiga, högljudda krav för sin sak. Det betyder inte att de självrättfärdiga saknar beundransvärda dygder. De kommer med säkerhet att stå upp för sina övertygelser och ofta är deras avsikter hedervärda. Men ändå, om du är av en annan åsikt än deras och därmed är måltavla för deras fördömande, så är de självrättfärdiga svåra att älska.

Historiskt dilemma: Självrättfärdighet

Det Jesus ville åstadkomma, hans agenda, gjorde att han hamnade i konflikt med de självrättfärdiga inom den religiösa eliten. Fariséerna och de skriftlärdade var dåtidens religiösa maktfolk. De var socialt prominenta och hade andlig auktoritet. Fariséerna var en liten men inflytelserik grupp, som försvarade normerna i lagen och rituellt renhet. De var lärda män, som var välinformerade och respekterade av folket. De skriftlärdade var också en del av det religiösa etablissemanget. De utgjorde merparten av prästhierarkin, som övervakade tillbedjan och gudstjänstfirande i templet. De skriftlärdade och fariséerna utgjorde Sanhedrin, Stora rådet, som fungerade som den judiska domstolen.

Därför var de inte bara offentliga lärare och uttolkare av den religiösa lagen, de var också domare som hade till uppgift att upprätthålla statens lagar.

I den mosaiska traditionen hade både de skriftlärdade och fariséerna politisk makt och religiös status. Jesu progressiva undervisning, hans öppna kritik av deras typ av rättfärdighet och hans ökande popularitet bland folket, gjorde att han kom på kollisionkurs med den befintliga maktstrukturen (läs Matteus 5:20). Jesus vägrade att välsigna deras restriktiva tillämpning av mosaiska lagen och deras genomgripande kontroll över israeliterna. Jämfört med Jesu exempel på hur man älskar Gud och tjänar sin nästa, så framstod de skriftlärdades och fariséernas lagiskhet som religiöst förtryck. Och Jesus levde för att befria från förtryck.

Att möta Gud i den bibliska berättelsen

Erkänn de områden där du är likgiltig och kallsinnig och lägg det åt sidan.

Urskilj var din ande är tyst när den borde väckas.

Skapa utrymme för passion att ta plats i din själ.

- Läs avsnittet om ”Sabbatens Herre” tyst.
- Läs åter passagen tyst, med fokus på fariséerna.
- Skriv ner dina observationer om fariséerna.

- Läs passagen en tredje gång tyst, nu med fokus på Jesus.
- Skriv ner dina iakttagelser om Jesu handlingar.
- Dela med dig av dina observationer, ställ fariséerna mot Jesus och leta efter skillnader.
- Läs avsnittet ”Jesus varnar för fariséerna och de skriftlärda” högt.
- Ta en stund för att tänka att du själv står i folkmassan. Förbered dig att lyssna till
- Jesu utbrott som medlem av publiken eller som en av lärjungarna.
- Läs texten igen högt. Vilket är det starkaste budskapet du hör?
- Dela ditt budskap med andra i gruppen.

Sabbatens Herre

En sabbat tog Jesus vägen genom ett sädesfält, och hans lärjungar ryckte av ax, som de gnuggade i händerna och åt. Några av fariséerna sade då: ”Varför gör ni det som inte är tillåtet på sabbaten?” Jesus svarade dem: ”Har ni inte läst vad David gjorde, när han och hans följeslagare var hungriga, hur han gick in i Guds hus och tog skådebröden och åt och gav sina män? De bröden fick endast prästerna äta.” Och han tillade: ”Människosonen är sabbatens Herre.” En annan sabbat gick han in i synagogan och undervisade. Där fanns en man vars högra hand var förtvinad. De skriftlärda och fariséerna iakttog Jesus noga för att se, om han skulle bota någon på sabbaten. De ville få något att anklaga honom för. Men han visste vad de tänkte och sade till mannen med den förtvinade handen: ”Stig upp och kom hit.” Då reste han sig och gick fram. Jesus sade till dem: ”Jag frågar er: Är det på sabbaten mera tillåtet att göra gott än att göra ont, att rädda liv än att döda?” Och han såg sig omkring på dem alla och sade till mannen: ”Räck ut din hand.” Mannen gjorde det och hans hand var nu frisk. Men de blev fullständigt ursinniga och började diskutera med varandra vad de kunde göra med Jesus (Lukas 6:1-11).

Jesus varnar för fariséerna och de skriftlärd

Sedan sade Jesus till folket och till sina lärjungar: ”På Moses stol sitter de skriftlärd och fariséerna. Allt vad de lär er skall ni därför göra och hålla, men efter deras gärningar skall ni inte handla. Ty de talar men handlar inte. Ve er, skriftlärd och fariséer, ni hycklare! Ni ger tionde av mynta, dill och kummin men försummar det som är viktigast i lagen: rätten, barmhärtigheten och troheten. Det ena borde ni göra utan att försumma det andra. Ni blinda ledare! Ni silar mygg och sväljer kameler. Ve er, skriftlärd och fariséer, ni hycklare! Ni rengör utsidan av bågaren och fatet, men inuti är de fulla av rofferi och omåttlighet. Du blinde farisé, gör först insidan av bågaren ren, så blir också utsidan ren. Ve er, skriftlärd och fariséer, ni hycklare! Ni liknar vitkalkade gravar. Utanpå ser de vackra ut, men inuti är de fulla av de dödas ben och allt slags orenhet. Så är det också med er. Utanpå ser ni ut att vara rättfärdiga, men inuti är ni fulla av hyckleri och ondska.” (Matteus 23:1-3, 23-28).

Utmaningar idag

- Religion som blir stor på de smås bekostnad är förtryckande. När tro kvävs av lagiskhet istället för att vara livets doft, så luktar och smakar den död. Enligt Jesus är vissa religiösa frågor viktigare än andra, sådana som rättvisa, nåd och tro. Vilka hinder och motvikter kan vi upprätta för att kunna hålla oss fokuserade på andliga prioriteringar och skydda oss från att bli distraherade och göra avstickare in i andliga ödemarker?
- Vilka förknippar du med religiös makt? Var borde vi leta efter våra källor till religiös auktoritet? Vem har ansvar för att religiösa ledare hålls ansvariga?
- Ett sken av gudsfruktan är en annan väg till religiöst förtryck. Och eftersom vi alla behöver mycket nåd och barmhärtighet, så är vi bedragare om vi inte försöker leva av tro. Reflektera över din trosresa. Identifiera tillfällena, då ditt sätt att leva ut din tro på Gud gett dig kraft och du kände dig fri att leva som Gud skapade dig att leva. Dela med dig av en berättelse för att illustrera det här.

Förböner

Nära hemmet: O Gud, vi dras till säkerhet. Vi känner oss säkrare när vi tydligt vet vad som är rätt och fel. Ändå vet vi att det finns felaktigheter i vårt sinne. Vi gör inte alltid rätt. Vi förstår att din trosfamilj är större än vår kyrka eller vårt samfund. Tillåt oss inte att nöja oss med privat fromhet. Befria oss från småaktig renlärighet. Låt oss inte dö på meningslösa kors. Hjälps oss skilja vad som är väsentligt i tron från alla de många uttrycken för tro. Låt oss inte bli dömande mot dem som i stället borde få känna att vi accepterar dem. Visa oss hur vi kan vara sanna mot oss själva och respektfulla gentemot andra. Amen.

Utanför våra gränser: Vår Skapare, Gud, religion har en mörk sida. Alltför många människor har dött för att de har kommit på fel fot med den religiösa makten i sitt land. Barn har utnyttjats. Kvinnor har förnedrats. Familjer har skiljts åt. Tro har blivit en dolk och en dödsstöt, istället för ett instrument för fred. Herre, visa oss nåd. I dessa tider vet vi att det finns spänningar mellan muslimer och kristna. Du har skapat vår planet stor nog för samexistens mellan alla trosuppfattningar. Ge oss vishet att veta hur vi skapar plats för ”de andra”. Lär oss hur vi ska handskas med våra skillnader och leva tillsammans i nåd. Amen.

Lägg till din egna specifika bön för dem som är nära ditt hem och dem som finns utanför dina gränser.

3. Att ändra den politiska makten

Samspelet mellan politik och religion har en lång historia. I många fall har blandningen varit explosiv. På Gamla testamentets tid var det judiska folket styrt av lagarna i Toran. Budet att ”älska Herren din Gud och din nästa som dig själv” var en del av skriften, men ansågs otillräckligt för att upplysa om alla de dilemman det innebar att leva ett gudfruktigt liv. I det teokratiska samhället var den mosaiska religiösa lagen samhälllig standard.

Inget politiskt system är perfekt. Många islamiska republiker har skapat religiöst förtryck. Vissa monarkier och diktaturer är intoleranta mot religiös mångfald. Marxism och kommunism tar bort socialt utrymme för Gud och ersätter det med ateism. Även demokratiska samhällen pressas av den framväxande folkviljan och deras ständigt föränderliga föreställningar och önskvärda beteenden.

Historiskt dilemma: Makt och auktoritet

Politiska och religiösa spänningar omgav Jesus. I den situation som förmedlas i Markus 12 övervakades Jesus för att man ville snärja honom om han överträdde antingen civilrättslig eller religiös lag. Fariséerna letade efter en anledning att ställa honom inför rätta. Det gjorde herodianerna också. De var företrädare för kung Herodes, som kontrollerade den sekulära staten i Galiléen på uppdrag av Rom. Trots sina olikheter var de två grupperna redo att samarbeta om det innebar att hitta fel hos Jesus. Med dolda motiv använde de svepskäl och smicker i ett försök att lura Jesus.

Mötet som beskrivs i Matteus 20 kastar oss in i dilemmat kring hur politiska ledare ska använda sin makt och auktoritet. Situationen visar hur förvirrade lärjungarna var kring "det kungarike" Jesus upprättade. Jakob och Johannes reflekterade kring sina framtida positioner i Jesu nya regering. Snarare än att komma med en personlig vädjan att få bli nästa premiärminister och finansdirektör, gömde de sig bakom sin mor som framställde sin begäran till Jesus å deras vägnar. De andra lärjungarna var inte imponerade. De började käbbla sinsemellan. Jesus hade hört nog. Han samlade sina lärjungar omkring sig för att lära dem något. Jesu ton var sträng. Konsekvenserna blev häpnadsväckande. Hans direktiv var avgörande: **"Men så skall det inte vara bland er."**

Att möta Gud i den bibliska berättelsen

Läs för att få information.

Meditera för att få förståelse.

Begrunda för att få återupprättelse.

Omsätt i handling för att få leva trovärdigt.

- Läs högt de två passagera i följd.
- Läs igen texten högt från Markus om att betala skatt. Sätt dig själv i Jesu ställning.
- Hur tror du att du skulle ha känt? Vad skulle du ha sagt?
- Gå nu tillbaka till texten från Matteus och läs den högt. Lyssna noga. Jesus gör ett antal olika påståenden. Identifiera ett enda uttalande som fångar din uppmärksamhet.
- Dela din observation med andra i gruppen och kommentera varför den är viktig för dig.

Skatt till kejsaren

Sedan sände de till honom några fariséer och herodianer för att snärja honom genom något ord. De kom till honom och sade: ”Mästare, vi vet att du är trovärdig och inte tar parti för någon utan behandlar alla lika. Du ger en rätt undervisning om Guds väg. Är det tillåtet att betala skatt till kejsaren eller är det inte tillåtet? Skall vi betala eller inte?” Men Jesus förstod att de hycklade och sade till dem: ”Varför försöker ni snärja mig? Ge mig ett mynt och låt mig se på det.” De räckte fram ett, och han frågade dem: ”Vems bild och inskrift är detta?” De svarade: ”Kejsarens.” Då sade Jesus till dem: ”Ge då kejsaren vad som tillhör kejsaren, och Gud vad som tillhör Gud.” Och de förundrade sig över honom (Markus 12:13-17).

En mors begäran

Modern till Sebedaios söner gick då fram till Jesus tillsammans med sina söner. Hon föll på knä och ville be honom om något. Han frågade henne: ”Vad vill du?” Hon sade till honom: ”Lova att mina båda söner här får sitta bredvid dig i ditt rike, den ene på din högra sida och den andre på din vänstra.” Jesus svarade: ”Ni vet inte vad ni ber om. Kan ni dricka den kalk som jag skall dricka?” De svarade: ”Det kan vi.” Jesus sade till dem: ”Min kalk skall ni dricka, men platsen på min högra sida och platsen på min vänstra sida är det inte min sak att ge bort, utan de skall tillfalla dem som min Fader har berett dem för.” När de tio andra hörde detta, blev de

upprörda över de båda bröderna. Men Jesus kallade dem till sig och sade: ”Ni vet att folkens ledare uppträder som herrar över sina folk och att deras stormän använder sin makt över dem. Men så skall det inte vara bland er. Nej, den som vill vara störst bland er skall vara de andras tjänare, och den som vill vara främst bland er skall vara de andras slav. Så har inte heller Människosonen kommit för att bli tjänad utan för att tjäna och ge sitt liv till lösen för många” (Matteus 20:20-28).

Utmaningar idag

- Jesu lysande svar till sina motståndare visade att hans anhängare måste uppfylla sina skyldigheter till både Gud och staten. ”Ge då kejsaren vad som tillhör kejsaren, och Gud vad som tillhör Gud.” Påbudet ger dubbelt medborgarskap, ett som medborgare i Guds rike och ett som medborgare i ditt land. Identifiera områden i livet där Guds lagar och statliga lagar förstärker varandra. Var kan de två hamna i konflikt med varandra?
- En regerings primära uppgift är att erbjuda rättvisa tjänster och upprätthålla social ordning. Identifiera en del av befolkningen som har särskilda behov, men har utelämnats i den politiska planeringen i din kommun/stad. Föreslå rekommendationer till vad som skulle göras åt den sårbarhet som ignoreras.
- Jesus kritiserar de styrande makthavarnas metoder och prioriteringar: ”Ni vet att folkens ledare uppträder som herrar över sina folk och att deras stormän använder sin makt över dem. Men så skall det inte vara bland er. Nej, den som vill vara störst bland er skall vara de andras tjänare, och den som vill vara främst bland er skall vara de andras slav.” Budskapet är tydligt: den politiska makten ska användas för att tjäna. I stället för att söka personlig vinning ska politikerna använda sin makt över människor för att ge det bästa till människorna i valkretsarna. Vilka mekanismer finns på plats och vilka ytterligare system behövs för att hålla politikerna ansvariga?
- Guds strävan efter jämlikhet och rättvisa överskrider alla politiska ideologier.

Ansvar för att söka rättvisa tillhör inte någon ras eller trosbekännelse. Inte heller är det så att någon nation eller kultur har ensamrätt på att driva rättvisefrågan. Gör en lista över länder som för närvarande har rykte om sig att ignorera mänskliga rättigheter. Identifiera deras styrelseskicks och namnge deras ledare. Skapa och dela ed dig av en bönelista som bjuder in människor att bli medvetna och delta i förbön. Var öppen för idéer som kräver ingripande.

Förböner

Nära hemmet: Nådige Gud, vi tror att god förvaltning och gott styrelseskick är en del av din design för skapelsen. Vi betalar vår skatt med en vision om att våra gemensamma resurser kommer att bidra till ett mer rättvist samhälle. Vår förhoppning är att våra politiska beslutsfattare kommer att bekymra sig för det gemensammas bästa. Vi önskar att alla medborgare ska ha lika tillgång till kulturella fördelar och sociala förmåner. Vi vet också att kombinationen makt, auktoritet och pengar kan vara dödande. Och vi har ofta problem med vår vision för Guds rike och prioriteringarna för det politiska parti som har makten. Ge oss trons insikt som utrustar oss att tänka med Kristi sinne och som ger oss visdom att urskilja när man ska tala och när man ska vara tyst. Amen.

Utanför våra gränser: Skapare Gud, vi ber för våra folkvalda ledare och beslutsfattare. Vi tackar dig för dem. Vi väljer att tro att de vill tjäna med goda intentioner. Vi förstår att deras uppgifter omfattar sådant som är komplicerat och som vi inte vet om. Vi kan föreställa oss att frestelser slingrar sig in i deras liv. Ge dem styrka att leva med integritet. Skydda dem från att kvävas av korruptionens törne. Gör dem medvetna om nödvändigheten men också sårbarheten i deras makt och deras förmåga att göra både gott och ont. Vi lyfter dem inför dig och ber att du ska leda dem. Amen.

Lägg till din egen specifika bön för dem som är nära ditt hem och dem som finns utanför dina gränser.

AVSNITT D

JESUS OCH RÄTTVISA: ATT VARA DE FÖRTRYCKTAS FÖRESPRÅKARE

De två mest avgörande faktorerna i en människas liv är var man är född och vilka som är ens familj. Familjens djupa inflytande och denoundvikliga påverkan geografin har är enorma. Ändå har ingen människa full kontroll över någon av dessa båda verkligheter. Än idag påverkar de människors ekonomiska status, sociala ställning och andliga bestämmelse. Om du föds in i en muslimsk eller kristen familj kommer du med allra största sannolikhet att slå in på den religiösa väg där du föddes. Om du föds i ett fattigt land på botten av vår mänskliga skala för ekonomi, så dömer ditt öde dig till ett liv i fattigdom, om inte din familj är ekonomiskt privilegierad.

Detta scenario får det att låta som om människors liv är förutbestämda. Visst, det finns undantag. Individer kan välja bort sitt religiösa arv eller konvertera till en annan tro. Några av dem som är födda i fattigdom kan stärka sin sociala ställning. Undantagsvis kan några övervinna sin början i livet och bli nästa generation med förändring som viktigaste punkt på agendan. Dock är majoriteten av världens sex miljarder människor bunden av livets omständigheter.

Varför är människor ekonomiskt fattiga? Är de lata? Intellektuellt underlägsna? Socialt odugliga? Bör de fattiga bära skuld för sin situation eller få beröm för sina heroiska insatser för att överleva? Svaret nedan är inte uttömmande, men det är en början.

Om du är född i Sierra Leone, Malawi, Burundi, Bangladesh, Haiti, Vietnam, Palestina eller i någon del av Indonesien och Indien, så kommer ditt direkta födsloarv med allra största sannolikhet att se till att du träder in i världen som ekonomiskt fattig. Fastän det inte är ditt eget fel att du föds in i en kultur med kastsystem utan privilegiet att tillhöra en "hög kast", kommer din brist på social ställning att leda till försakelse och ständig fattigdom. Människor lider när de tvingas leva utan val och resurser. Bristande tillgång till utbildning, hälsovård, mat för dagen och rent vatten försvårar grundläggande utveckling och krossar den mänskliga anden.

Mänsklig potential slösas bort och möjligheter till meningsfull sysselsättning går förlorade. Förödande fattigdom gör människor till offer för övergrepp och sätter dem i klorna på korruption och våld.

Det vi säger är inte att vi bör blunda för orsakerna som gör befolkningar till offer. Politisk korruption som ger rikedom till maktmissbrukande ledare måste stoppas och straffas. Inkompetent styre måste nämnas vid namn och utmanas. Krigsherrar som undertrycker befolkningen ska hållas tillbaka och tas bort från makten. Ledare måste hållas ansvariga för sitt folks välbefinnande.

Alltså måste utländska utvecklingsfonder överföras till mindre utvecklade nationer, där de kan bidra till program med hög standard och även ansvara för god prestation. Vad än den komplexa svårigheten må vara så kräver den rådande globala orättvisan mellan de mer utvecklade och mindre utvecklade länderna strategiskt och medkännande bemötande. Annars blir vi likgiltiga för den skam mänskliga rättigheter utsätts för och nöjer oss med de systemiska orättvisor som råder.

Varför är människor andligt fattiga? Är de medfött egensinniga? Är de förprogrammerade att bli självständiga? Har de längs vägen skadats av sina erfarenheter av religion och religiösa människor?

När det gäller andlig fattigdom måste vi vara noga med att inte förenkla det som är djupt komplicerat. Det finns primära och sekundära orsaker. Många kristna teologer pekar tillbaka till Edens lustgård och kopplar andlig fattigdom med en nedärvd mänsklig benägenhet till synd och olydnad. Vem skulle förneka att det är en mänsklig benägenhet att vara egensinnig och självständig?

I vår jakt och sökande efter orsakerna till andlig fattigdom finns vissa dominerande orsaksfaktorer. De kan ringas in genom att ställa frågorna "Vem är din familj?" och "Var är du född?". Religionens roll i varje familj är en stark indikator på hur nästa generation kommer att ge gensvar på det som handlar om tro. Om föräldrarna är genuint troende och lever på ett sätt som berikar familjens andliga erfarenhet, så kommer barnen att

påverkas av deras arv. Om familjen inte har någon tro, kommer barn att lämnas sårbara och andligt missgynnade.

Geografiskt och kulturellt arv är också säkra sätt att förutsäga hur människor uppfattar det andligas roll i sitt liv. Om du är född i en teokratisk republik med islam som statsreligion, kommer du med all sannolikhet att bli muslim. De som är födda i Filippinerna eller Sydamerika kommer förmodligen att hävda att de är kristna katoliker. I länder som har starka multireligiösa populationer eller en dominans av protestanter och katoliker, kommer familjens bakgrund att spela en stark roll i hur individerna formar och uttrycker sin religiösa tro.

Frånvaron av andlig medvetenhet kan leda till livslånga resor med andlig fattigdom. Att avvisa Guds kärlek, att förneka hans sanning och att ignorera konsekvenserna av synden är skadligt för ens andliga välbefinnande.

Jesu uppdrag fångas i en tvådimensionell vision. Hans hopp för en återupprättad mänsklighet innebär att *andligt och socialt fattiga* människor återfår sitt välbefinnande.

1. Att vara de fattigas förespråkare

Jesus var en förespråkare för andligt och socialt välbefinnande. Detta var inte en efterklok insikt, utan snarare själva hjärtat i hans tjänst. Under sina sista dagar med sina lärjungar, kallade Jesus sig själv förespråkare och lovade även att skicka dem en annan, den helige Ande. Den goda nyheten för oss alla är att Jesus fortsätter att tala för vår sak.

”Mina barn, detta skriver jag till er för att ni inte skall synda. Men om någon syndar har vi en som för vår talan inför Fadern, Jesus Kristus som är rättfärdig” (1 Johannesbrevet 2:1).

Historiskt dilemma: Fattigdom

De fattigas svåra situation var en ständigt aktuell fråga i Jesu liv. Vi får slående bevis på hans förkärlek för de fattiga när vi läser om hans besök hos Simon den spetälske. En kvinna störde samtalet. Med en burk dyr salva i handen började hon smörja Jesu huvud. Några av gästerna föreslog att de pengar som spenderats på salvan borde ha getts till de fattiga istället. Jesus bekräftar kvinnans goda avsikt och grälar på sina kritiker: ”De fattiga har ni alltid hos er, och dem kan ni göra gott mot när ni vill, men mig har ni inte alltid” (Markus 14:7). Händelsen belyser den svåra balansen mellan att spendera pengar på festligheter och firanden och minnas de bestående behoven hos de fattiga.

Att möta Gud i den bibliska berättelsen

Motstå frestelsen att stänga ute sådant som kan skilja sig från din tidigare förståelse. Urskilj vad som är gott och rätt, så att din andliga insikt styr din framtida strävan.

De två bibelcitaten nedan står i kontrast till varandra. Den första inbjuder oss att fira med de fattiga och den andra förpliktat oss att avsiktligt betjäna dem som är sårade på olika sätt.

- Läs högt tillsammans passagen nedan från Lukas.
- Utan att kommentera, ta tid att reflektera över hur du känner kring och uppfattar Jesu påbud.
- Läs passagen tyst ännu en gång. Skriv ner dina känslor och reaktioner.
- Utan att kommentera, behåll anteckningar som du kan dela med dig av efter att ha läst den andra passagen.
- Låt någon läsa högt passagen från Matteus.
- Läs passagen ytterligare en gång tyst och notera särskilt uttrycket: ”Sannerligen, vad ni har gjort för någon av dessa minsta som är mina bröder, det har ni gjort för mig” (Matteus 25:40).

- Gör en omskrivning av Jesu ord som fångar meningen med dina egna ord.
- Läs dessa omskrivningar för varandra och diskutera vad ni lärt er.
- Gå tillbaka till dina tidigare kommentarer om hur det kändes att få höra att man ska hålla festmåltider för människor som inte kan återgälda tjänsten. Efter att ha bearbetat den andra passagen, känner du fortfarande likadant? Dela era reflektioner med varandra.

Att ha fest tillsammans med fattiga

”Han sade också till den som bjudit honom: ’När du bjuder på middag eller kvällsmål, bjud då inte dina vänner eller bröder eller släktingar eller rika grannar. Kanske de bjuder tillbaka, och du får din belöning. Nej, när du skall hålla fest, bjud fattiga och krymplingar, lama och blindas. Salig är du då, eftersom de inte kan ge dig något tillbaka. Du skall få din lön vid de rättfärdigas uppståndelse’” (Lukas 14:12-14).

Människosönens dom

”När Människosonen kommer i sin härlighet och alla änglar med honom, då skall han sätta sig på sin härlighets tron. Och alla folk skall samlas inför honom, och han skall skilja dem från varandra, som en herde skiljer fåren från getterna. Och fåren skall han ställa på sin högra sida och getterna på den vänstra. Då skall konungen säga till dem som står på hans högra sida: ’Kom, ni min Faders välsignade, och ta i besittning det rike som stått färdigt åt er från världens begynnelse. Ty jag var hungrig och ni gav mig att äta. Jag var törstig och ni gav mig att dricka. Jag var främling och ni tog emot mig. Jag var naken och ni klädde mig. Jag var sjuk och ni besökte mig. Jag var i fängelse och ni kom till mig.’ Då skall de rättfärdiga svara honom: ’Herre, när såg vi dig hungrig och gav dig att äta, eller törstig och gav dig att dricka? Och när såg vi dig vara främling och tog emot dig eller naken och klädde dig? Och när såg vi dig sjuk eller i fängelse och kom till dig?’ Då skall konungen svara dem: ’Amen säger jag er: Allt vad ni har gjort för en av dessa mina minsta bröder, det har ni gjort mot mig.’ Sedan skall han säga till dem som står på den vänstra sidan: ’Gå bort ifrån mig,

ni förbannade, till den eviga elden som är beredd åt djävulen och hans änglar. Ty jag var hungrig och ni gav mig inte att äta. Jag var törstig och ni gav mig inte att dricka. Jag var främling och ni tog inte emot mig, naken och ni klädde mig inte, sjuk och i fängelse och ni besökte mig inte.' Då skall de svara: 'Herre, när såg vi dig hungrig eller törstig eller som främling eller naken eller sjuk eller i fängelse och tjänade dig inte?' Då skall han svara dem: 'Amen säger jag er: Allt vad ni inte har gjort för en av dessa minsta, det har ni inte heller gjort för mig.' Och dessa skall gå bort till evigt straff, men de rättfärdiga till evigt liv" (Matteus 25:31-46).

Utmaningar idag

Båda passagerna understryker Jesu uppdrag att dela resurser med dem som har mindre. Men det finns mer att göra än att bara vara generös. Bristande respekt för fattigas behov är bevis på avsaknad av tro. En vägran att lindra de fattigas smärta här och nu blir kriterierna för den slutliga domen inför Gud. Och det är inte allt. När Jesu efterföljare uttrycker sin praktiska kärlek berör de människor med Kristus själv. Kristus är närvarande när Guds folk finns där och gör gott som ett praktiskt uttryck för Guds kärlek.

- Jesu uppmaning och påbud att uttrycka generositet mot människor som inte är i stånd att "återgälda", är en påminnelse om att leva bortom sitt egenintresse. Tänk på ditt samhälle eller din stad och några av dina närmaste grannar, vars behov överstiger deras begränsade resurser. Finns det en situation där du kan erbjuda att ta hand om barnen så en ensamstående förälder kan gå bort en kväll? Kan du undervisa en student som kämpar med sina studier, lära ut några yrkeskunskaper eller påverka din kyrka för att erbjuda en hjälpverksamhet i ditt samhälle?

FN har föreslagit åtta milleniemål som en övergripande strategi för att ta itu med global fattigdom och sociala rättvisefrågor.

Mål 1: Halvera jordens fattigdom och hunger.

Mål 2: Se till att alla barn får gå i grundskola.

Mål 3: Öka jämställdheten mellan kvinnor och män.

- Mål 4: Minska barnadödligheten.
- Mål 5: Förbättra mödrahälsan.
- Mål 6: Stoppa spridningen av hiv och aids.
- Mål 7: Säkra en hållbar utveckling.
- Mål 8: Öka samarbetet kring bistånd och handel.

Rikta uppmärksamhet mot utvecklingsländerna (tredje världen, även kallade), se över milleniemålen och identifiera vilka du anser vara de mest kritiska orättvisefrågor som hindrar människor från att nå socialt och andligt välbefinnande.

- Engelskans ord *advocacy*, att vara en frågas förespråkare och sakförare, är en bevisat bra strategi för att belysa vad det betyder att kollektivt bekämpa fattigdom och orättvisa. Akronymen nedan fångar grundelementen i effektiv *advocacy*.

Advocacy:

Addresses issues of injustice (Bemöter orättvisefrågor)

Designs strategies to alter systems (Utarbetar strategier som förändrar system)

Values vulnerable people as agents of change (Värderar och betraktar sårbara människor som förändrande krafter)

Offers expertise to implement objectives (Erbjuder expertkunskap för att målen ska kunna förverkligas)

Convinces power structures to alter policies (Övertygar och trycker på maktens strukturer att ändra inriktning)

Accesses like-minded people to join the cause (Öppnar för likasinnade att engagera sig i frågan)

Changes policies, practices and perceptions (Ändrar politiska inriktningar och principprogram, tillämpningar, bruk och uppfattningar)

Yearns for justice that leads to sustainability (Längtar och strävar efter rättvisa som leder till hållbar utveckling)

Välj ut en av punkterna ovan som fångar din uppmärksamhet. Notera ditt val och varför du valt just det.

Lås oss vara specifika. Utbyt idéer kring hur du och andra kan agera förespråkare inom följande frågor:

- **Social fråga: Att möjliggöra allmän grundskoleutbildning**
En av orättvisorna i de mindre utvecklade delarna av vår värld är tillgången till gratis grundskola. Utbildning är det bästa motgiftet mot ständigt välfärdsberoende, fattigdom och jobb som inte kan leda vidare någonstans. Vilka åtgärder kan vidtas för att stänga igen utbildningsklyftan? Ta reda på vilka hjälp-och utvecklingsorganisationer som prioriterar global utbildning och välj en att stödja. Utveckla ett engagemang tillsammans med statliga beslutsfattare som har ansvar för utvecklingsbistånd. Mobilisera en lokal skola som systerskola till en skola i den mindre utvecklade världen och gå igenom vad man kan göra tillsammans.

- **Andlig fråga: Religionsfrihet**

År 1948 skrev FN:s generalförsamling i deklarationen om de mänskliga rättigheterna (artikel 18) följande: "Var och en har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Denna rätt innefattar frihet att byta religion och trosuppfattning och att, ensam eller i gemenskap med andra, offentligen eller enskilt, utöva sin religion eller trosuppfattning genom undervisning, andaktsutövning, gudstjänst och religiösa sedvänjor."

Skaffa information. Sök reda på och identifiera vilka länder som har undertecknat FN:s deklaration men som inte följer principerna om religionsfrihet. Ta reda på vilka organisationer som finns för att säkerställa religionsfriheten. Samarbeta med en organisation som du har förtroende för. Gör något!

Förböner

Nära hemmet: Herre vi kommer till dig igen och tackar för de moderna profeter (musiker, politiker, religiösa ledare, välgörenhetsarbetare) som höjt sina röster för de fattiga. De är dina förespråkare – din röst. Mitt i deras

vädjan vill vi ropa ut att välgörenhet inte är fattiga människors största behov. De fattiga har samma behov som de privilegierade: en bra regering, tillgång till utbildning, vård och omsorg, andligt välbefinnande, sysselsättning, ett pålitligt rättsväsende, fred inom sina gränser och val som kan leda till hållbarhet. Gud, utrusta oss för att engagera oss i handlingar av medkänsla som resulterar i hållbar rättvisa. Amen.

Utanför våra gränser: Nådefulla Gud, i dessa tider önskar vi att världen inte ska tröttna på att ge de fattiga mat, vårda de sjuka och utbilda människor så att de kan läsa. Må de med resurser skapa handlingsprogram som fokuserar på bot istället för symtom. Må de med politisk makt implementera strategiska politiska principprogram som mildrar fattigdomens konsekvenser medan de också tar bort de bakomliggande orsakerna. Utmaningen är stor. Framstegen är sporadiska. Tidslinjen framför är lång. Gud, hjälp oss. Amen.

Lägg till din egen specifika bön för dem som är nära ditt hem och dem som finns utanför dina gränser.

2. Att vara de privilegierades förespråkare

Man kan felaktigt anta att privilegierade människor inte behöver förespråkare. Det är lätt att tänka att de trots allt har resurser och möjligheter att klara sig på egen hand. Så tänkte inte Jesus. För Jesus är självtillräcklighet den största andliga sårbarheten alla folk från alla kulturer i alla tider står inför.

Självtillräcklighet är något lockande. Varför vara beroende, när man kan vara oberoende? Varför söker andras råd, när du har alla svar själv? Varför stå i kö, när du kan skicka en tjänare eller anställd för att stå i kö istället för dig? Varför oroa sig för mat till familjen, när man kan ha ett kylskåp fullt av mat och välja vad du vill äta? Varför resa med en buss, när du kan flyga första klass? Istället för att oroa dig för nästa låneåterbetalning, skulle du inte föredra att ha investeringar och pengar på banken? Vem, som är vid sina sinnens fulla bruk, skulle hellre tigga på gatan än sitta på första parkett för att njuta av en konsert?

Historiskt dilemma: Självtilräcklighet

Pengar är alltid en stor del av självtilräckligheten. Det är inte konstigt att Jesus var så tydlig gällande det här. ”Se upp för pengarnas makt.” Det var hans varning. ”Ingen kan tjäna två herrar. Antingen kommer han då att hata den ene och älska den andre, eller kommer han att hålla sig till den ene och se ner på den andre. Ni kan inte tjäna både Gud och mammon” (Matteus 6:24). Uppenbarligen var den sociala hierarkin och ekonomiska skillnader också en del av livet för 2000 år sedan. Annars hade det inte funnits något behov för Jesus att uttala ovanstående i Bergspredikan.

Den rika härskaren var en självförsörjande samhällsmedlem. Han var rik och socialt privilegierad. Dessa fördelar har inte gjort honom till en dålig person. Det var mycket som var rätt vad gällde hans avsikter. Hans andliga längtan var beundransvärd. Hans ande önskade att ha ett rätt förhållande med Gud. Även om han kan ha varit självcentrerad så följde han buden i Gamla testamentet. När Jesus satt standarden högre än härskaren var redo att acceptera, svarade han med sorg och ånger. Vem kan klandra mannen för att vilja ha mer? Han hade redan så mycket av himmelriket på jorden som någon kunde ha hoppats på. Varför lade han inte bara till det eviga livet som det yttersta priset?

Nikodemus var också privilegierad - andligt privilegierad. Han var en farisé med högt anseende, en medlem av judarnas råd. Nikodemus var en lärd man, en lärare i Israel med formella meriter. Han var en man som var hängiven Guds lag. Nikodemus gav svar på sina folks religiösa frågor. Ändå var han precis som resten av israeliterna, som inte förstod vem Jesus var och som inte heller accepterade det som Jesus bad dem att tro.

Nikodemus hade, sett till det yttre, bättre referenser än Jesus, men hans ande var bekymrad och orolig. Det var något med Jesus som övertygande fångslade Nikodemus. Han visste att Jesus utförde mirakel och att hans häpnadsväckande läror höll på att bli kontroversiella. Kanske hans missnöje var kopplat till hur han och hans kolleger, fariséerna tolkade Guds lag. Oavsett motivation, kom Nikodemus till Jesus i nattens tystnad. Där var de två lärare i en intim miljö. Men för Nikodemus var det dags att

göra sig sårbar. Det var dags för honom att vara ärlig med sina egna andliga frågor.

Att möta Gud i den bibliska berättelsen

Det blåser en andlig vind i följande berättelser. Vinden är byig och stormliknande för den rike mannen. Vinden är mild men oroande för Nikodemus.

Låt Andens vind fånga din uppmärksamhet och hålla dig på rätt kurs. Var modig nog att vara sanningsenlig mot dig själv. Önska det som är från Gud och var uppmärksam på Andens viskningar.

- Läs texten om den rike mannen tyst för dig själv. Var tålmodig och ha inte bråttom.
- Läs berättelsen igen på egen hand och identifiera en aspekt i scenariot som särskilt fångar din uppmärksamhet.
- Varför valde du att fokusera på just den aspekten?
- Dela din insikt med andra i gruppen.

Jesus och den rike mannen: Socialt privilegierade

En man i hög ställning frågade Jesus: "Gode Mästare, vad skall jag göra för att få evigt liv?" Jesus sade till honom: "Varför kallar du mig god? Ingen är god utom en, och det är Gud. Buden känner du: Du skall inte begå äktenskapsbrott, Du skall inte mörda, Du skall inte stjäla, Du skall inte vittna falskt, Hedra din far och din mor." Mannen sade: "Allt detta har jag hållit sedan jag var ung." Jesus hörde det och sade till honom: "Ett fattas dig ännu. Sälj allt vad du äger och dela ut till de fattiga. Då skall du få en skatt i himlen, och kom sedan och följ mig." När mannen hörde detta, blev han djupt bedrövad, eftersom han var mycket rik. Jesus såg att han var bedrövad och sade: "Hur svårt är det inte för dem som är rika att komma in i Guds rike. Det är lättare för en kamel att komma igenom ett synålsöga än för en rik att komma in i Guds rike." De som hörde detta frågade: "Vem

kan då bli frälst?” Han svarade: ”Det som är omöjligt för människor är möjligt för Gud” (Lukas 18:18-27).

- Läs texten om Nikodemus tyst för dig själv. Var tålmodig och ha inte bråttom.
- Läs berättelsen igen på egen hand och identifiera en aspekt i scenariot som särskilt fångar din uppmärksamhet.
- Varför valde du att fokusera på just den aspekten?
- Dela din insikt med andra i gruppen.

Jesus och Nikodemus: Andligt privilegierad

Bland fariséerna fanns en man som hette Nikodemus, en av judarnas rådsferrar. Han kom till Jesus om natten och sade: ”Rabbi, vi vet att det är från Gud du har kommit som lärare, ty ingen kan göra sådana tecken som du gör, om inte Gud är med honom.” Jesus svarade: ”Amen, amen säger jag dig: Den som inte blir född på nytt kan inte se Guds rike.” Nikodemus sade: ”Hur kan en människa födas när hon är gammal? Inte kan hon väl komma in i moderlivet och födas en gång till?” Jesus svarade: ”Amen, amen säger jag dig: Den som inte blir född av vatten och Ande kan inte komma in i Guds rike. Det som är fött av köttet är kött, och det som är fött av Anden är ande. Var inte förvånad över att jag sade att ni måste födas på nytt. Vinden blåser vart den vill, och du hör dess sus, men du vet inte varifrån den kommer eller vart den far. Så är det med var och en som är född av Anden.” Nikodemus frågade: ”Hur kan det ske?” Jesus svarade: ”Du är Israels lärare och vet inte det. Amen, amen säger jag dig: Det vi vet talar vi, och det vi har sett vittnar vi om, och vårt vittnesbörd tar ni inte emot. Om ni inte tror när jag talar till er om det som hör jorden till, hur skall ni då kunna tro, när jag talar till er om det som hör himlen till? Ingen har stigit upp till himlen utom han som kom ner från himlen, Människosonen som är i himlen. Och liksom Mose upphöjde ormen i öknen, så måste Människosonen bli upphöjd, för att var och en som tror på honom skall ha evigt liv. Ty så älskade Gud världen att han utgav sin enfödde Son, för att den som tror på honom inte skall gå förlorad utan ha evigt liv.” (Johannes 3:1-16).

Utmaningar idag

Det du får tag i, får även tag om dig. Det du omfamnar, omfamnar dig. I den rika mannens fall överlämnade han sig till pengars makt, rikedomsprivilegier och social ställning. Nikodemus hade sålt sin själ till det religiösa etablissemang. Han omfamnade det han ärvt. Hans etniska kultur och hans religiösa regler och förordningar drev in honom i ett liv av slutna system. Både den rike mannen och Nikodemus var instängda i de fångelser deras privilegier utgjorde. Även om de inte såg det då, så var Jesus deras förespråkare. Jesus var angelägen om att befria dem från de krafter som förtryckte dem.

- I fallet med den rika mannen så hade pengar och social prominens fyllt på hans känsla av självtillräcklighet. När vi själva tycker att vi är självförsörjande, blir vi våra egna auktoriteter. Vi konstruerar våra egna värderingar, vår egen moral och våra egna övertygelser. Vi bestämmer våra egna prioriteringar, låter personliga privilegier driva vårt beslutsfattande och vi får det sista ordet om vad som är rätt och fel. Vi tror att vi vet vad som är bäst. Men vår förmodade styrka förblindar oss för vårt behov av Gud. I den rike mannens fall var det så att han utbytte skapelsens Gud mot pengaguden. Identifiera och diskutera influenser i ditt liv som ger näring åt din självtillräcklighet och självständighet. Tänk på Jesu avsikter med den rika mannen.
Vad tror du att Jesus försökte uppnå? Hur förstår du Guds avsikter för dig och andra?
- Oavsett vad skälet var så rubbades Nikodemus religiösa system. Han var inte längre den som var kapabel att leverera alla svar. I själva verket visade det sig att hans svar ledde till frågor som bekymrade honom. Jesu svar till Nikodemus var att hans nuvarande andliga antaganden var otillräckliga och ofullständiga. Det fanns mer för honom att upptäcka och uppleva. ”Nikodemus, ingen kan se Guds rike utan att vara född från ovan... du måste födas på nytt.”

Nikodemus hade svårt att förstå vad Jesus menade. Hur förstår du ”att vara född från ovan” eller ”vara född på nytt”? Utan att

använda dessa särskilda uttryck, gör en personlig omskrivning som uttrycker vad begreppen betyder för dig. Diskutera detta med någon eller några andra.

- När evangelisation och kristna vittnesbörd är som bäst så verkar de som ett uttryck för andlig opinionsbildning. Jesus hjälpte oss att förstå vilken roll den helige Ande hade när han sa till Nikodemus, ”Vinden blåser vart den vill, och du hör ljudet av den, men du vet inte varifrån den kommer eller vart den far. Så är det med var och en som är född av Anden.”
Vad kan vi lära oss av Jesu undervisning om hur människor kommer till Kristus och upplever frälsning?

Det finns två efterföljande referenser till Nikodemus och hans svar till Jesus. I Johannes 7:45-52 blir Nikodemus en förespråkare för Jesus inför sina kolleger bland fariséerna. Efter Jesu korsfästelse tog Nikodemus hundra pund (dåvarande viktmått) myrra och aloe för att ta hand om Jesu kropp (läs Johannes 19:38-42). Det verkar rimligt att dra slutsatsen att Nikodemus blev en troende och en Jesu efterföljare.

Förböner

Nära hemmet: Vår Gud, vi är benägna att göra vår materiella rikedom och sociala ställning till bevis för din välsignelse. Nikodemus och den rike mannen påminner oss om att vi borde vara rädda för att försumma betydelsen av vår andliga fattigdom. Herre, vi undrar varför vi är så upptagna av vår strävan efter självtillräcklighet. Vi vet att vi är svaga, men vi insisterar på att låtsas att vi är starka. Varför är vi så ambivalenta, så styrda av egenintresse och ändå redo att låta dig regera över oss? Vi har inte glömt att du skapade oss, men att du inte tvingar oss till lydnad. Käre Gud, låt oss inte avvika och vandra för långt bort. Håll oss tillräckligt nära din närvaro så att vårt egenintresse kommer att bli mer och mer sammansmält med dina intressen. Amen.

Utanför våra gränser: Vår Gud, samla människor med samvete och övertygelse för att bemöta både de andliga och sociala behoven människor har överallt. Ge dem en passion för det möjliga. Ingjut visioner i

dem för att göra omänskliga platser mer humana. Inspirera dem att komma på medel och metoder som skapar möjligheter för människor att leva sina liv med värdighet. Varhelst dessa principfasta människor lever och vad de än tror, ge dem en känsla av att de är en del av din vision för att utöka rättvisan, älska barmhärtigheten och vandra i ödmjukhet inför den Gud som skapade dem. Amen.

Lägg till din egen specifika bön för dem som är nära ditt hem och dem som finns utanför dina gränser.

3. Att befria de förtryckta

Många människor är obekväma vid blotta omnämmandet av demoner. Samma människor kan erkänna en andlig värld av något slag, men de tvivlar på att det finns demoner. Ironiskt nog prenumererar dessa människor på horoskop, intresserar sig för det ockulta och synska, men finner inte eller har ingen plats för djävulens befogenheter och furstendömen. Änglar kan de kanske acceptera, men aldrig demoner.

Många bland Guds folk är bekväma med att anta och erkänna att vi lever i en andlig värld där goda och onda krafter brottas med varandra. I deras världsbild är Satan den onde, prinsen bland demoner. Furstendömen och krafter skapar mörker i kärnan av den mänskliga själen, och de som är bemyndigade av Gud att driva ut och kasta ut demoner i Jesu namn applåderas.

Historiskt dilemma: Inre demoner

Bibeln nämner demoner vid 70 olika tillfällen. Endast två av dessa omnämmanden förekommer i Gamla testamentet. Jesus befriade upprepade gånger folk från inre demoner. Skriften dramatiseras ofta av bilder av ljus och mörker och kamp mellan gott och ont.

De två bibliska passagerna som följer visar att demoners många olika manifestationer kan skapa samma typ av konsekvenser. Demoner är förtryckande. De invaderar den mänskliga anden. De är förföriska och

förföljande. De är vilseledande, tvångsmässiga och kontrollerande. De är andligt nedbrytande. Bäst förstås de så här: ”Själens demoner är motkrafter till Gud i våra liv.”

Att möta Gud i den bibliska berättelsen

Ta emot Guds gåva som är andlig näring. Be om tillräckligt med energi att leva troget under ytterligare en timme, en dag, en vecka. Sträva efter att leva fullt ut genom ytterligare en oenighet, besvikelse eller överraskning.

Det finns två delar i passagen från det första kapitlet i Markus, som citeras nedan. Den första äger rum i det offentliga, i synagogan. Den andra börjar i ett privat hem med fyra av Jesu lärjungar. Båda situationerna resulterar i mirakulösa helanden.

- Lyssna noga när båda passagerna läses upp.
- Tillåt din uppmärksamhet att fokusera på en särskild aspekt av berättelsen och läs passagen tyst.
- Ta dig tid att reflektera över vad som fångat din uppmärksamhet.
- Interagera med varandra och dela med er av vad ni hör och tänker.

Att kasta ut demoner och onda andar

Folket häpnade över hans lära, ty han undervisade dem med auktoritet och inte som de skriftlärda. Och se, i deras synagoga fanns nu en man som hade en oren ande, och han skrek: ”Vad har vi med dig att göra, Jesus från Nasaret? Har du kommit för att fördärva oss? Jag vet vem du är, du Guds Helige.” Men Jesus sade strängt till anden: ”Tig och far ut ur honom!” Den orene anden ryckte i mannen och skrek och for ut ur honom. Alla blev förskräckta och frågade varandra: ”Vad är detta? En ny lära med sådan makt. Till och med de orena andarna befäller han, och de lyder honom.” Och ryktet om honom spred sig genast överallt i hela Galileen. ”Så snart de kommit ut ur synagogan, gick de till Simons och Andreas hus tillsammans med Jakob och Johannes. Simons svärmor låg sjuk i feber, och

de talade genast med Jesus om henne. Han gick fram, tog hennes hand och reste henne upp. Och febern lämnade henne, och hon betjänade dem. På kvällen, när solen hade gått ner, förde man till honom alla som var sjuka och besatta. Hela staden var samlad utanför dörren. Han botade många som led av olika slags sjukdomar, och han drev ut många onda andar och tillät dem inte att tala, eftersom de visste vem han var” (Markus 1:22-34).

I passagen från Lukas nedan har vi återvänt till där vi började i introduktionen till det här materialet. Det är i början av Jesu offentliga verksamhet. Han är på hemmaplan och talar i synagogan, där han undervisades och firade gudtjänst som barn. Och det är här han förklarar sitt uppdrag på jorden i det som vi har kallat hans ”installationstal”. I bibelstället från Markus ovan har människor mirakulöst befriats från onda andar och trycket av fysisk sjukdom. I Lukas 4 siktar Jesus in sig på andra former av förtryck. Han har goda nyheter för dem som är blinda för sina besvärliga situationer och fångna i de anti-Gudskrafter som finns i deras liv.

- Läs stycket från Lukas högt tillsammans. Läs passagen tyst på egen hand.
- Gå igenom bibelstället igen och identifiera en central tanke.
- Skriv ner dina observationer.
- Dela dina upplevelser med medlemmarna i din grupp och koppla ihop vad Gud säger till dem med dina egna intryck.

Jesu installationstal

Så kom han till Nasaret, där han hade vuxit upp. På sabbaten gick han till synagogan som han brukade. Han reste sig för att läsa ur Skriften, och man räckte honom profeten Jesajas bokrulle. När han öppnade den, fann han det ställe där det står skrivet: ”Herrens Ande är över mig, ty han har smort mig till att predika glädjens budskap för de fattiga. Han har sänt mig för att ropa ut frihet för de fångna och syn för de blinda, för att ge de betryckta frihet och predika ett nådens år från Herren.” Sedan rullade han ihop bokrullen, räckte den till tjänaren och satte sig. Alla i synagogan hade

sina ögon fästa på honom. Då började han tala till dem: ”I dag har detta skriftställe gått i uppfyllelse inför er som lyssnar” (Lukas 4:16-21).

Utmaningar idag

Tron på demoner och deras förödande makt är vanligare i vissa kyrkliga samfund och även i vissa regioner i världen. Följaktligen blir det så, att när karismatiska kyrkor förkunnar sin tolkning av ”krafter och furstendömen” firas ett slags ”högspänningsgudstjänst”. I vissa av de mindre utvecklade länderna i världen äger de fattiga ofta en stark tro. När tillgången till sjukvård är begränsad föds uppenbarligen ett djupare beroende av Gud. Bönen är kraftfull och det finns förväntningar att helandeunder kommer att ske till slut.

- Hur hanterar din församling demoner och behovet av mirakel för att motverka och vinna över dessa ”krafter och furstendömen”? Vilket är ditt personliga perspektiv?
- I århundraden har kristna listat de sju ”dödssynderna” som i vårt sammanhang kan förstås som ”själens demoner” eller ”anti-Gudskrafter” i våra liv. Den historiska listan innefattar: lusta, frosseri, girighet, lättja, vrede, avundsjuka och stolthet.

Tänk på ditt samhälle, ditt land och din kommun. Välj, från listan av dödssynder, två som du tycker har den mest förödande effekten på livet omkring dig. Hur skulle livet ändras om de inte längre existerade?

- Tänk på konsekvenserna av ytterligare en själens demon, den anti-gudskraft som vägrar att förlåta. Vägran att förlåta är som en dödsdom. Det är ett självpåtaget tillstånd av förtryck. Förlåtelse befriar människor. Förlåtelse frigör människor att ta itu med det förflutna och hitta en väg in i framtiden.

Tänk dig en värld utan förlåtelse. Diskutera konsekvenserna. Föreställ dig nu en värld där förlåtelse kunde spridas i krigszoner, verka i splittrade familjer, injiceras i dysfunktionella arbetsplatser,

ingjutas i individer som är låsta i tidigare minnen och inte kan börja om.

- Ägna din uppmärksamhet åt en annan förödande själens demon: anti-gudskraften själviskhet. Om Gud är kärlek och Guds största bud är att älska, är själviskhet den största livsförnekande, förtryckande och orättviseskapande kraften i vår värld. Själviskhet är katastrofalt.

Själviskhet begränsar livet till egenintresse.

Själviskhet fångslar in människor så att de bara lever i sina egna små världar.

Själviskhet skadar människor där den drar fram.

Själviskhet nekar andra tillgång till rättvisa och rättigheter.

Själviskhet ignorerar människor som fallit offer för fattigdom.

Själviskhet utesluter marginaliserade.

Tragiskt nog förblindar själviskhet sina offer för det liv som är värt att leva.

Kärlek, å andra sidan, är livgivande. Att leva är att älska och att älska är att leva. Det är Guds kärlek och Guds kärlek i oss som gör oss till frimodiga förespråkare för utsatta och icke älskvärda.

Kärlekens etik vägrar att sätta munkavle på sanningen.

Kärlekens princip inkluderar de uteslutna.

Kärlekens känslor inspirerar till kreativitet, generositet och risktagande.

Kärlekens moral söker rättvisa för alla.

Kärlekens gränser ligger långt bortom egenintresset.

Lyckligtvis rymmer Gud mer kärlek än vi rymmer själviskhet.

SAMMANFATTNING

Vilken slutsats kan vi nu dra? Jesus levde rätt. Rättfärdighet var hans sätt att leva. Han skapade relationer till andra genom en strävan att de skulle återfå sitt andliga välbefinnande. Jesus ställde oförrätter till rätta upprepade gånger. Jesu syn på rättvisa för de sårbara var drivkraften bakom hans intentioner och vägledde hans eget liv. I undervisning och i levnadssätt skapade Jesus möjligheter för människor, vars situation i livet begränsades av livsförnekande krafter.

Jesu liv demonstrerar hur man ska leva och älska. Jesus förkroppsligade avsiktlig kärlek. Han visade envis, målmedveten och kreativ kärlek till Gud, sig själv, sin nästa, sanningen, rättfärdigheten och rättvisan. Jesus föreställde sig det som ännu inte fanns. Han kämpade för frihet från förtryck – mot diskriminering, utanförskap, ojämlikhet, fattigdom, synd och orättvisa.

Enligt Jesu kodex är att älska att vara rättvis. Att vara rättvis att älska. Och när vi påstår att vi följer Jesus är vi rättvisans lärjungar. Det som var Jesu uppdrag under hans tid på jorden är också vårt uppdrag under vår tid.

I gudstjänster ställs ibland en fråga, och tillsammans med det påföljande svaret förtjänar dessa det sista ordet i det här materialet om ”Jesus och rättvisa”.

Fråga: Kommer ni att kämpa för rättvisa och fred mellan alla människor och respektera varje människas värdighet?

Svar: Det kommer vi att göra med Guds hjälp.

Frälsningsarmén
Box 5090 • 102 42 Sotckholm
Besöksadress : Nybrogatan 79 B
Telefon : 08 562 282 00 • Fax : 08 562 283 91
www.fralsningsarmen.se